

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η εφαρμογή της ΚΠ **URBAN** στο Ηράκλειο της Κρήτης

Σπουδάστρια: Καλονάκη Ευγενία

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Τριανταφυλλοπούλου Αθανασία

Συντομογραφίες	3
Περίληψη	4
Summary	5
Εισαγωγή.....	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Αστική Ανάπτυξη.....	10
1.2 Περιφερειακή Πολιτική & Αστική Ανάπτυξη.....	12
1.3 Προς μια Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη	16
1.4 Ευρωπαϊκές Κατευθύνσεις προς τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.....	18
1.5 Βιώσιμη Ανάπτυξη στην Ελλάδα.....	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Η ΚΠ URBAN	23
2.2 Η ΚΠ URBAN I στην Ελλάδα.....	25
2.3 Η ΚΠ URBAN II στην Ελλάδα.....	27
2.4 Φορείς & Μέσα Εφαρμογής της ΚΠ URBAN II.....	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1	Εικόνα του Νομού Ηρακλείου	32
3.2	Περιοχή Παρέμβασης.....	33
3.3	Πληθυσμιακά Χαρακτηριστικά της Περιοχής Παρέμβασης.....	36
3.4	Συνοπτική Παρουσίαση των Προτεραιοτήτων	40
3.5	Εταιρική Σχέση.....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1	Μεθοδολογία Έρευνας	45
4.2	Εισαγωγικά.....	47
4.3	Περιγραφή Προτεραιοτήτων	48
4.4	Ενδιάμεσα Αποτελέσματα της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1	Αποτελέσματα έρευνας πεδίου.....	61
5.2	Συμπεράσματα - Αξιολόγηση.....	69
	Βιβλιογραφία	73
	Παράρτημα.....	77

- ΔΕΠΤΑΗ** → Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού Τουρισμού & Ανάπτυξης
Ηρακλείου
- ΔΕΗ** → Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
- ΕΓΤΠΕ** → Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού & Εγγυήσεων
- ΕΕ** → Ευρωπαϊκή Ένωση
- ΕΚΑΕ** → Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
- ΕΚΤ** → Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
- ΕΚΑΧ** → Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα & Χάλυβα
- ΕΟΚ** → Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
- ΕΠ** → Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
- ΕΠ** → Επιτροπή Παρακολούθησης
- ΕΤΑΜ** → Εταιρεία Αναπτυξιακών Μελετών
- ΕΤΠΑ** → Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- ΚΕΚ** → Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης
- ΚΠΣ** → Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
- ΜΦΙ** → Μουσείο Φυσικής Ιστορίας
- ΟΑΠ** → Οργανισμός Ασφάλισης Προσωπικού
- ΠΕΠ** → Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
- ΤΔΕ** → Τεχνικό Δελτίο Έργου
- ΤΔΥ** → Τεχνικό Δελτίο Υποέργου
- ΥΠΕΧΩΔΕ** → Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων
- ΦΥ** → Φορέας Υλοποίησης

Αρκετές Ευρωπαϊκές πόλεις τις τελευταίες δεκαετίες παρουσιάζονται αποδυναμωμένες όσον αφορά στους τομείς του περιβάλλοντος, της απασχόλησης και γενικότερα της κοινωνικής ευημερίας και ανάπτυξής τους.

Τα υψηλά επίπεδα ανεργίας, ο κίνδυνος του κοινωνικού αποκλεισμού και το υποβαθμισμένο φυσικό περιβάλλον αποτελούν προκλήσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι θέτει κατευθυντήριες γραμμές μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες της, επιδιώκοντας να ενισχύσει τις πόλεις και όλα τα αστικά κέντρα ώστε να επιτευχθεί μια βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Μια από τις πρωτοβουλίες της ΕΕ είναι και η URBAN II που έχει ως ειδικότερο στόχο την κοινωνική και οικονομική αναζωογόνηση των πολεοδομικών συγκροτημάτων που αντιμετωπίζουν τα παραπάνω προβλήματα.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση μελετήθηκε η πόλη του Ηρακλείου καθώς παρουσιάζει στοιχεία έντονης υποβάθμισης και μέσα από την εφαρμογή της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN II παρουσιάζεται η πορεία ανάπτυξής της. Εξετάστηκαν τρεις τομείς, ο κοινωνικός, ο οικονομικός και ο περιβαλλοντικός ώστε να εξακριβωθεί η αναβάθμισή της πόλης του Ηρακλείου. Με τα έργα και τις ενέργειες που μέχρι σήμερα έχουν υλοποιηθεί στα πλαίσια της ΚΠ URBAN II η φυσιογνωμία της πάσχουσας περιοχής αναβαθμίστηκε σε ικανοποιητικό επίπεδο. Παράλληλα οι παρεμβάσεις αυτές αποτέλεσαν εφαλτήριο και για άλλες εκτός της ΚΠ ώστε να επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη, βιώσιμη και διαρκής ανάπτυξη.

Through the last decades many European cities appear to be impoverished in urban issues such as the environmental, the one of employment and generally in the section of economic prosperity and growth.

The high level of unemployment, the risk of social exclusion and the degraded physical environment are considered to be a great challenge for the European Union.

Thus, the European Union is meant to aid the cities and all of the urban areas by setting the guidelines through a range of initiatives, in order to achieve a sustainable urban growth. One of the Community's initiatives is URBAN II that aims at a social and economical revival in urban areas that face the problems mentioned above.

In the present study, the city of Heraklion is examined as it shows great characteristics of urban demission. Through the implementation of the URBAN II Community Initiative we can evaluate the growth rate at the city of Heraklion. Three sections have been studied, the social, the economical and the environmental so as to ascertain the upgrade of the city. The interventions of URBAN II so far showed that the chosen region has been upgraded in a quite satisfying level and not only that but they gave the motivation for more interventions beyond the prospects of URBAN Initiative.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει ως βασικό ρόλο την προώθηση των τοπικών συμφερόντων και γενικότερα τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Πέρα όμως από αυτή τη βασική της αποστολή στο κοινωνικό σύνολο καλύπτει και ένα ευρύτερο φάσμα αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων.

Σημαντικός είναι ο ρόλος της, τις τελευταίες δεκαετίες στη διαμόρφωση της τοπικής ανάπτυξης. Οι πόροι που αποσπά η Τοπική Αυτοδιοίκηση, διαχειρίζονται και αποδίδονται με έργα και υπηρεσίες στον πολίτη. Ο ρόλος των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ενισχύεται με την υλοποίηση σημαντικών αναπτυξιακών και κοινωνικών παρεμβάσεων μέσω της εφαρμογής Ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Με γνώμονα πάντα τις κατευθυντήριες γραμμές που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι οποίες βασίζονται στην αειφορία και στην βιωσιμότητα η Τοπική Αυτοδιοίκηση υλοποιεί τέτοια προγράμματα για την ανάπτυξη των υποβαθμισμένων αστικών της κέντρων.

Η ΚΠ URBAN II αποτελεί μία από αυτές τις προσπάθειες. Στην Ελλάδα τρεις είναι οι αστικές περιοχές στις οποίες εφαρμόζεται η ΚΠ Urban II, για την περίοδο 2001 – 2006:

1. Δήμος Περάματος στο Νομό Αττικής
2. Δήμος Κομοτηνής στη Θράκη
3. Δήμος Ηρακλείου στη Κρήτη

Μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Οικονομική και Κοινωνική Αναζωογόνηση των Υποβαθμισμένων Περιοχών του Δυτικού Παραλιακού Μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001-2006 που υλοποιήθηκε από το δήμο Ηρακλείου και άλλους τοπικούς φορείς, προωθήθηκαν ενέργειες για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή στρατηγικών με στόχο την ολοκληρωμένη, βιώσιμη και διαρκή ανάπτυξη οικισμών.

Παράγοντες όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ενδυνάμωση της κοινωνικής ευημερίας και απασχόλησης, η προώθηση της ισότητας και αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων αστικών ζωνών θεωρούνται αναμφίβολα παράμετροι για την ανάπτυξη ενός τόπου και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων.

Στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην πόλη του Ηρακλείου, παρουσιάζονται έντονα στοιχεία υποβάθμισης. Εντοπίζονται ελλείψεις σε κοινόχρηστους χώρους, ιδιαίτερα σε χώρους πρασίνου, αναψυχής και αθλητισμού. Επιπλέον, εμφανής είναι και η κακή ποιότητα του εν γένει δομημένου περιβάλλοντος καθώς και η αποβιομηχάνιση της παραλιακής ζώνης. Η ανεργία επίσης αποτελεί μακροχρόνιο πρόβλημα και πλήττει

ιδιαίτερα τις ομάδες που θεωρούνται ευάλωτες όπως είναι οι νέοι, οι γυναίκες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι μετανάστες.

Εν όψει της σπουδαιότητας τέτοιων προβλημάτων, η παρούσα πτυχιακή εργασία επιχειρεί μια παρουσίαση της πορείας από την εφαρμογή της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II στο Ηράκλειο της Κρήτης και στη συνέχεια πρόκειται να αποτυπωθούν οι παρεμβάσεις και οι επιπτώσεις έργων που έγιναν, συμβάλλοντας στους τομείς της αστικής – βιώσιμης ανάπτυξης.

Η ΚΠ αποτελείται από τους παρακάτω άξονες προτεραιότητας:

- **Άξονας Προτεραιότητας 1:** Πολυλειτουργική αναβάθμιση αστικών περιοχών – προστασία περιβάλλοντος
- **Άξονας Προτεραιότητας 2:** Στήριξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- **Άξονας Προτεραιότητας 3:** Κατάρτιση – Καταπολέμηση Ανεργίας
- **Άξονας Προτεραιότητας 4:** Τεχνική Βοήθεια

Η έρευνα που θα διεξαχθεί θα επικεντρωθεί στους άξονες προτεραιότητας 1 (Πολυλειτουργική αναβάθμιση αστικών περιοχών - προστασία του περιβάλλοντος) και 3 (Κατάρτιση – Καταπολέμηση της ανεργίας – Ισότητα) λόγω της χρηματοοικονομικής βαρύτητας τους σε σχέση με τους άλλους με ποσοστά αντίστοιχα 38,8 % για την 1η και 37,9 % για την 3η προτεραιότητα. Όσον αφορά στον άξονα προτεραιότητας 2 παρόλο που δεν έχει γίνει ενεργοποίηση του μέτρου θα διερευνηθεί κατά πόσο η περιοχή παρέμβασης πλήττεται ή όχι από χαμηλή επιχειρηματική δράση και αν πράγματι οι παρεμβάσεις της ΚΠ θα βελτιώσουν την κατάσταση αυτή. Ο άξονας προτεραιότητας 4 αφορά ένα ξεχωριστό κομμάτι, αυτό της υλοποίησης, της παρακολούθησης και της διαχείρισης της ΚΠ Urban II στο Ηράκλειο Κρήτης και δεν θα μας απασχολήσει.

Πιο συγκεκριμένα η αξιολόγηση θα αφορά:

- Την αστική αναβάθμιση και την προστασία του περιβάλλοντος στην παραλιακή ζώνη του Ηρακλείου
- Τις πολεοδομικές παρεμβάσεις που έγιναν
- Την ενίσχυση απασχόλησης και δημιουργικότητας
- Τις δομές κοινωνικής στήριξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων
- Επιχειρηματικός τομέας της περιοχής παρέμβασης

Η δομή της εργασίας διακρίνεται σε πέντε κεφάλαια:

- **Κεφάλαιο 1:** Αποτυπώνεται η πορεία της Περιφερειακής Πολιτικής μέσω των παρεμβάσεων που έγιναν για την αστική - βιώσιμη ανάπτυξη από την δεκαετία του '50 μέχρι και τις μέρες μας.
- **Κεφάλαιο 2:** Παρουσιάζεται η Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN I & II ως παρέμβαση με στόχο την αστική ανάπτυξη. Επίσης γίνεται παρουσίαση των μέσων και φορέων εφαρμογής της.
- **Κεφάλαιο 4:** Περιγράφονται αναλυτικά οι προτεραιότητες και τα έργα στην περιοχή παρέμβασης καθώς επίσης παρουσιάζονται και τα ενδιάμεσα αποτελέσματα από την εφαρμογή της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας.
- **Κεφάλαιο 5:** Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της μελέτης, αξιολογούνται οι επιπτώσεις των παρεμβάσεων που υλοποιήθηκαν στην περιοχή παρέμβασης του Δήμου Ηρακλείου στο διάστημα 2000-2006 και εξάγονται τα αντίστοιχα συμπεράσματα.

Η μελέτη ενισχύθηκε από βιβλιογραφικές πηγές (Ελληνική & Ξενόγλωσση βιβλιογραφία), κανονισμούς και έγγραφα της ΕΕ, οδηγίες καθώς και δικτυακές πηγές.

Στο κομμάτι της έρευνας χρησιμοποιήθηκε πλούσιο πληροφοριακό υλικό, διεξήχθησαν συνεντεύξεις και επιτόπιες έρευνες στα έργα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ **1**

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί τη βασική μονάδα διαχείρισης της κοινοτικής ζωής τόσο στις αγροτικές όσο και στις αστικές περιοχές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση περιλαμβάνει χιλιάδες Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αριθμός που αυξάνεται κατά πολύ. Επίσης το μέγεθος των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, την καθιστά βασικό εταίρο ζωτικής σημασίας.

Τα τελευταία χρόνια οι ανισότητες μεταξύ των περιφερειών συνεχώς αυξάνονται. Η ΕΕ θέτει κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση αυτών των ανισοτήτων ή ακόμη και την ολοκληρωτική άρση τους. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν να συμμετάσχουν στην υλοποίηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αστική ανάπτυξη, εφαρμόζοντας σε τοπικό επίπεδο αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές.

Τα σύγχρονα προβλήματα των αστικών κέντρων συνθέτουν παράλληλα και τις προτεραιότητες τους. Οι παρεμβάσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος (καθαριότητα, μείωση των ρύπων) και την ανάδειξη της αρχιτεκτονικής μας παράδοσης καθώς και οι πολεοδομικές παρεμβάσεις για τη διαμόρφωση ανθρώπινων πόλεων αποτελούν προτεραιότητες σε μία πόλη που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν σε τοπικό επίπεδο. Άλλωστε οι εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι κοντά στα προβλήματα των χρηστών και εκείνοι καλούνται να συμβάλουν στην αναπτυξιακή προσπάθεια, στηρίζοντας τους πολίτες τους. Πρέπει βέβαια και οι πολίτες να συνειδητοποιήσουν την ίδια ευθύνη και να γίνουν συμμετοχοί στην ανάπτυξη της πόλης τους. Στο σημείο αυτό η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες και να επιλέξει σωστά τους τρόπους που θα τους ενσωματώσει στα προγράμματα της.

Σημαντικός είναι ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσο αφορά και στην ανάδειξη της σε φορέα κοινωνικής πολιτικής με προγράμματα φροντίδας και απασχόλησης για το παιδί και την τρίτη ηλικία, με προγράμματα στήριξης και κοινωνικής ένταξης ατόμων με ειδικές ανάγκες ή ευαίσθητων ομάδων πολιτών. Πρέπει να προσφέρει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου στους πολίτες, και να συμβάλει στην υπέρβαση της γενικότερης κρίσης της κοινωνίας. Επίσης καλείται να λειτουργεί με περισσότερη ευελιξία από τα κράτος. Ιδιαίτερης σημασίας προτεραιότητα είναι και η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην πολιτιστική δημιουργία, στη σύγχρονη πολιτική πληροφόρησης του πολίτη και

διασφάλισης της δημοκρατικής συμμετοχής.

Η Αυτοδιοίκηση του 21ου αιώνα καλείται να αναλάβει ρόλους πολιτικούς, κοινωνικούς, αναπτυξιακούς, πολιτισμικούς, να συμβάλλει στην αναπτυξιακή προσπάθεια και να προσφέρει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου στους πολίτες μέσω της άσκησης της περιφερειακής πολιτικής. Επίσης καλείται να συμβάλει στην υπέρβαση της γενικότερης κρίσης της κοινωνίας μας, στηρίζοντας τους ανθρώπους στην καθημερινή τους ζωή, συμμετέχοντας στις αναγκαίες κοινωνικές αλλαγές. Οι πρώτες ευκαιρίες δόθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του '50 που η Περιφερειακή Πολιτική κάνει την εμφάνισή της. Η πορεία της Περιφερειακής Πολιτικής προς τη αστική ανάπτυξη θα αποτυπωθεί στην επόμενη παράγραφο.

Η περιφερειακή πολιτική κάνει τα πρώτα της βήματα ξεκινώντας από την δεκαετία του '50 με στόχο την αστική και αρμονική ανάπτυξη. Η Κοινότητα με τη σειρά της ακολουθεί και εφαρμόζει την περιφερειακή πολιτική ώστε να επιλυθούν τα διάφορα περιφερειακά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υποβαθμισμένες αστικές ζώνες πολλών Ευρωπαϊκών χωρών.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αποτελεί τον θεμέλιο λίθο με τις 3 ιδρυτικές συνθήκες, αυτή της ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), τη Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και τη Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ)¹. Οι 3 ιδρυτικές συνθήκες αναγνωρίζουν το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων και μέσω της εφαρμογής τους γίνονται προσπάθειες για την οικονομική ανάπτυξη που έχει ανάγκη η Κοινότητα. Με την Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ), τέθηκαν νέες βάσεις όπως η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων (κοινή αγορά) μεταξύ των έξι ιδρυτικών μελών, που αναμενόταν ότι θα είχε ως αποτέλεσμα την εξισορρόπηση των περιφερειακών ανισοτήτων.² Αξιοσημείωτο είναι ότι η ΕΟΚ αναφέρθηκε και σε πολιτικές για πρώτη φορά όπως την οικονομική πολιτική και κοινωνική συνοχή, η οποία υλοποιήθηκε μέσω της περιφερειακής πολιτικής³ και συνεπέφερε την μείωση του χάσματος των περιοχών που μειονεκτούσαν.

Η περιφερειακή πολιτική παρόλα αυτά δεν αποτέλεσε άμεση δέσμευση για τα κράτη μέλη στη Συνθήκη της ΕΟΚ. Αναφέρθηκε σε ορισμένα σημεία ότι επιδιώκεται η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και η προώθηση της αρμονικής αστικής ανάπτυξης της οικονομίας⁴.

Κατά τη διαδικασία ολοκλήρωσης της Κοινότητας δημιουργήθηκαν διάφορες δυσκολίες προσαρμογής σε περιοχές που ήταν λιγότερο ανεπτυγμένες⁵ αλλά ταυτόχρονα έστω και μέσα από έμμεσες αναφορές για μια Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική αρκετές ήταν οι περιοχές που νομιμοποίησαν το αίτημα τους για οικονομική ανάπτυξη.

¹ Βλ. Ανδρικοπούλου Ε. (1995), «Οι περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση - Η εξέλιξη της Περιφερειακής Πολιτικής από τη συνθήκη της Ρώμης έως το Maastricht», Αθήνα, Εκδόσεις Θεμέλιο σελ. 129

² Βλ. Παπαδασκαλόπουλος Αθ. - Χριστοφάκης Μ. (2002), «Περιφερειακός Προγραμματισμός», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήσης σελ. 59

³ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή» http://europa.eu/scadplus/glossary/economic_social_cohesion_el.htm 20/11/2005

⁴ Βλ. Παπαδασκαλόπουλος Αθ. - Χριστοφάκης Μ. ο.π. σημ. 2 σελ. 63

⁵ Βλ. Παπαδασκαλόπουλος Αθ. - Χριστοφάκης Μ. ο.π. σημ. 2 σελ. 60

Συνοψίζοντας, από την ίδρυση της ΕΟΚ το 1957 μέχρι το 1974 η Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική ήταν ανύπαρκτη παρά τις έμμεσες αναφορές στα κείμενα και των 3 Συνθηκών. Η έννοια της αστικής ανάπτυξης δεν είχε κάνει ακόμη την εμφάνισή της στην εν λόγω δεκαετία αλλά χρησιμοποιούνταν η έννοια “αρμονική ανάπτυξη” όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στο άρθρο 2 της συνθήκης της Ρώμης το 1957.

Πάντα τονιζόταν η ανάγκη για αντιμετώπιση των περιφερειακών προβλημάτων και για προώθηση μιας αρμονικής ανάπτυξης μέχρι το 1975, όπου και η Περιφερειακή Πολιτική εδραιώνεται.

Αφετηρία για την Περιφερειακή Πολιτική αποτέλεσε η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) το 1975, όπου της επιτράπηκε να διαμορφωθεί ως προς το χρηματοδοτικό της σκέλος, τους στόχους και τις προτεραιότητες της.⁶ Το ΕΤΠΑ χρηματοδοτούσε μειονεκτικές περιοχές μες στόχο την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και την ανάπτυξη αυτών.

Η πρώτη τροποποίηση του, το 1979 υποχρέωσε τα κράτη-μέλη να συντάξουν προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης προκειμένου να χρηματοδοτηθούν. Αυτό υποδήλωνε το ενδιαφέρον της Κοινότητας για την επίλυση των προβλημάτων που είχαν ανακύψει και την ώθηση της προς ένα προγραμματισμό που αργότερα θα εξελισσόταν όχι μόνο σε εθνική κλίμακα αλλά και σε περιφερειακή.

Νέες προοπτικές στο χώρο της περιφερειακής πολιτικής διαφαίνονται με την τροποποίηση του ΕΤΠΑ το 1984 όπου χρηματοδοτούσε πλέον κοινοτικά προγράμματα. Αυτά αποτέλεσαν ένα νέο εργαλείο στα χέρια της Επιτροπής προωθώντας περισσότερο την ανάπτυξη σε περιφερειακό επίπεδο. Επίσης στα πλαίσια μια ολοκληρωμένης αναπτυξιακής προσέγγισης εφαρμόστηκαν τα ΜΟΠ (Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα). Σημείο-σταθμός, τα ΜΟΠ ξεκίνησαν το 1986 και περιλάμβαναν όλη την Ελλάδα, τη Νότια Γαλλία και τη Νότια Ιταλία⁷. Τα προγράμματα αυτά δρομολόγησαν την στροφή για την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη. Ακόμη όλες οι αλλαγές από τις μεταρρυθμίσεις αναπροσάρμοσαν την περιφερειακή πολιτική που καθιερώθηκε όπως θα αναφέρεται παρακάτω με τη Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.

Το 1986 με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη θεσμοθετείται πλέον η Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική και εισάγεται στη συνθήκη της ΕΟΚ με τον νέο πλέον τίτλο «οικονομική και κοινωνική συνοχή».

Με αυτή την ανασυγκρότηση της Κοινότητας η δράση της γίνεται πιο ουσιαστική μέσω των διαρθρωτικών ταμείων της:

⁶ Βλ. Παπαδασκαλόπουλος Αθ. - Χριστοφάκης Μ. ο.π. σημ. 2 σελ 62

⁷ Βλ. Παπαδασκαλόπουλος Αθ. - Χριστοφάκης Μ. ο.π. σημ. 2 σελ 49

1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
2. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού & Εγγυήσεων (ΕΓΓΠΕ)
3. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Ένα ακόμη εργαλείο για την Κοινότητα για την προώθηση της ανάπτυξης αλλά και αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης των Διαρθρωτικών Ταμείων με την Ευρωπαϊκή Ενιαία Πράξη αποτελούν τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ). Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης αποτελεί έγγραφο, το οποίο εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος. Δημιουργείται μια αμοιβαία ανάληψη υποχρεώσεων στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης, σύμφωνα με την οποία συμμετέχει ως ισότιμος εταίρος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κάθε κράτος-μέλος υποβάλλει το δικό του σχέδιο στρατηγικής ανάπτυξης, το οποίο περνάει από έλεγχο συμβατότητας⁸. Κατόπιν, (μετά την έγκρισή του) αποκτά πλέον τον τίτλο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης⁹.

Το ΚΠΣ συμβάλλει στη μείωση των ανισοτήτων και την ανάπτυξη. Οι πόροι που προέρχονται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία μέσω ενός ΚΠΣ δημιουργούν τις προϋποθέσεις για υψηλότερη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, συμβάλουν στην αντιμετώπιση των βασικών ελλείψεων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, κυρίως στους τομείς των υποδομών, της ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων και της παραγωγικότητας.

Αξιοσημείωτο είναι ότι εκείνη την περίοδο διπλασιάζονται οι χορηγούμενοι πόροι από τα διαρθρωτικά ταμεία. Επιπλέον, εισάγεται η έννοια της εταιρικής σχέσης (βλ. σελ. ....) και η οποία δίνει λύση στο πρόβλημα του συγκεντρωτισμού.

Με την συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1992 η περιφερειακή πολιτική επεκτείνεται και ενσωματώνεται τελικά στη συνθήκη, βασιζόμενη πάντα στις ίδιες κατευθύνσεις αλλά με ουσιώδης αλλαγές. Η Κοινότητα θέτει δεσμευτικούς στόχους για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και επιβεβαιώνονται οι αρχές για τα περιβαλλοντικά θέματα και την υλοποίηση άλλων πολιτικών. Δημιουργείται το Ταμείο Συνοχής, το οποίο χρηματοδοτεί τις χώρες συνοχής: Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιρλανδία¹⁰ και η αρχή της εταιρικής σχέσης ενδυναμώνεται με την εισαγωγή της αρχής της “επικουρικότητας”¹¹ Καινοτομία θεωρείται και η θέσπιση της Επιτροπής των Περιφερειών, ενός νέου κοινοτικού οργάνου με συμβουλευτικό χαρακτήρα προς τις περιφέρειες, όπου

⁸ Από έλεγχο συμβατότητας περνάει κάθε σχέδιο στρατηγικής ανάπτυξης, κατά τον οποίο εξετάζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να διαπιστωθεί αν συμβαδίζει με τους κανονισμούς

⁹ Βλ. Ανδρικοπούλου Ε. (1995), «Οι περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση - η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από τη συνθήκη της Ρώμης έως το Maastricht», Αθήνα, Εκδόσεις Θεμέλιο σελ. 304

¹⁰ Βλ. Παπαδασκαλόπουλος Αθ. - Χριστοφάκης Μ. ο.π. σημ. 2 σελ. 68

¹¹ Οι εξουσίες διαρθρώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε η Επιτροπή να αναλαμβάνει τις αρμοδιότητες που δεν μπορούν να ασκηθούν από χαμηλότερα διοικητικά επίπεδα.

συνάμα διευκολύνει και τη λήψη αποφάσεων στον τομέα της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.¹²

Η Κοινότητα με διευρυμένο σχήμα από το 1992 και μετά κάνει αποτελεσματικότερες προσπάθειες για την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και την προώθηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης της, όπου αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο.

---

¹² Βλ. Ανδρικοπούλου ο.π. σημ. 1 σελ. 178

Με τη συνθήκη του Μάαστριχτ επιβεβαιώθηκαν οι αρχές για τα περιβαλλοντικά θέματα και η υλοποίηση άλλων πολιτικών. Σημείο σταθμός αποτελεί για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη η δημοσίευση της έκθεσης Brundtand με τίτλο «Το Κοινό μας Μέλλον» το 1987. Επίσημα, όμως, η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης χρησιμοποιήθηκε στη Διάσκεψη του Ρίο για το περιβάλλον και την ανάπτυξη το 1992. Από τη στιγμή εκείνη και μετά η βιώσιμη γίνεται το επίκεντρο διαλόγου. Η Παγκόσμια Επιτροπή για το περιβάλλον και την ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών το 1992 ορίζει το περιεχόμενο του όρου ως εξής: «βιώσιμη λέγεται η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να μειώνει τη δυνατότητα των επόμενων γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες». Πολλές νέες πρωτοβουλίες έκαναν την εμφάνιση τους στη Διάσκεψη αλλά η πρόοδος που είχε σημειωθεί ήταν αργή για να στηρίξει την προσπάθεια για μια αειφόρο ανάπτυξη¹³. Το 1992 γεννήθηκε η Ατζέντα 21, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο σύμφωνα με το οποίο όλες οι τοπικές αρχές εργάζονται από κοινού για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης¹⁴.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση λοιπόν, καθόρισε τη δική της στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη¹⁵, την οποία επικύρωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ το 2001. Το 2002 στο Γιοχάνεσμπουργκ διοργανώνεται η Παγκόσμια Διάσκεψη για τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπου είχε κληθεί η Επιτροπή από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για να εξετάσει τη συμβολή της Ένωσης στην παγκόσμια αειφόρο ανάπτυξη μέσα από αυτή τη Διάσκεψη¹⁶. Αποτέλεσε τη μεγαλύτερη διάσκεψη, που μέχρι σήμερα έχουν οργανώσει τα Ηνωμένα Έθνη, αφού οι συμμετέχοντες έφτασαν περίπου τις 40.000.¹⁷

Το 1972 είχε προηγηθεί η Παγκόσμια Διάσκεψη για το περιβάλλον, όπου μαζί με εκείνη του 1992 είχαν ως αποτέλεσμα την Παγκόσμια διάσκεψη για τη βιώσιμη ανάπτυξη στο

¹³ Πανεπιστήμιο Μακεδονίας «Βιώσιμη Ανάπτυξη»
[http://www.macedonia.uom.gr/~esartz/teaching/emvecon/%C2%E9%FE%F3%E9%EC%E7%20%C1%ED%DC%F0%F4%F5%E9%E7%20%EA%E1%E9%20%CF%E9%EA%EF%ED%EF%EC%E9%EA%DC\(4\).doc](http://www.macedonia.uom.gr/~esartz/teaching/emvecon/%C2%E9%FE%F3%E9%EC%E7%20%C1%ED%DC%F0%F4%F5%E9%E7%20%EA%E1%E9%20%CF%E9%EA%EF%ED%EF%EC%E9%EA%DC(4).doc)
Πρόσβαση την 21.5.2006

¹⁴ Τοπική Ατζέντα 21
http://www.teiser.gr/geoplir/mathima701.files/16012004/topiki_agenda_21.pdf#search=%22%CE%91%CF%84%CE%B6%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B1%2021%22 Πρόσβαση την 21.5.2006

¹⁵ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «Αειφόρος ανάπτυξη της Ευρώπης για έναν καλύτερο κόσμο: Στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη»
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/el/com/2001/com2001_0264el01.pdf Πρόσβαση την 21.5.2006

¹⁶ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Προς μια παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη»
http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=el&type_doc=COMfinal&an_doc=2002&nu_doc=82 Πρόσβαση την 14.5.2006

¹⁷ Υπουργείο Εξωτερικών, «Παγκόσμια Διάσκεψη για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη – Απολογισμός»
http://old.mfa.gr/greek/foreign_policy/environment/bio.html, Πρόσβαση την 21.5.2006

Γιοχάνεσμπουργκ το 2002 η οποία επέβαλε αφενός την τριπλή σημασία της βιωσιμότητας της ανάπτυξης (οικονομική - κοινωνική - περιβαλλοντική) και αφ' ετέρου την αναγκαία θεώρηση της ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων ως προαπαιτούμενου για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης.

Με ανακοίνωση της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει τις κατευθύνσεις – αρχές¹⁸ για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Σύμφωνα λοιπόν με την εν λόγω ανακοίνωση:

- Θα πρέπει να υπάρχει επαρκή μάζα πληθυσμού και μηχανισμών διαχείρισης ώστε να διευκολύνεται η εφαρμογή και διαμόρφωση αειφόρων προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης.
- Θα πρέπει να υπάρχει, επιπλέον έντονη εταιρική σχέση ώστε να προσδιοριστούν οι προκλήσεις, οι στρατηγικές, οι προτεραιότητες, να κατανεμηθούν οι πόροι και να διασφαλιστεί η συνέχεια και η αξιολόγηση των στρατηγικών. Οι εταιρικές σχέσεις θα πρέπει να είναι ευρείες και να περιλαμβάνουν οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους, μη κυβερνητικές οργανώσεις ακόμα και ενώσεις κατοίκων.
- Θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν θέματα όπως οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά, ισότητας στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση ακόμα και θέματα ασφάλειας στις μεταφορές για τον προγραμματισμό προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης αλλά και για τον προσδιορισμό των στρατηγικών.
- Θα πρέπει το στρατηγικό σχέδιο που θα αναπτύσσεται για κάθε επιλέξιμη περιοχή, να συνδέεται με το οικονομικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό και φυσικό δίκτυο αλλά και τις στρατηγικές για την ευρύτερη αστική περιοχή.
- Θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Τέλος θα πρέπει να επιτυγχάνεται η συμπληρωματικότητα όλων των παραπάνω με τις παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων καθώς και με άλλες κοινοτικές πρωτοβουλίες και προγράμματα.

---

¹⁸ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 141 της 19/05/2000 σ. 0008 - 0016

Αφετηρία της προσπάθειας από την Ελλάδα για την προώθηση της ανάπτυξης μετά τη ένταξη στην ΕΟΚ αποτελεί το πρώτο αυτοτελές πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης που συντάσσει για την περίοδο 1981-1985 του οποίου στόχοι είναι η βιώσιμη και αυτόνομη ανάπτυξη των περιφερειών, η βελτίωση της ποιότητας ζωής στις περιφέρειες και η τόνωση της απασχόλησης.

Για την περίοδο 1983-1987 η Ελλάδα συντάσσει το Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης, όπου και το τελευταίο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα που εφαρμόζει. Οι βασικοί στρατηγικοί του στόχοι είναι η καταπολέμηση της ανεργίας, η καταπολέμηση της οικονομικής στασιμότητας και η ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Εκείνη την περίοδο δημιουργούνται και νέοι φορείς όπως οι Δημοτικές Επιχειρήσεις και οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις.¹⁹

Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) είναι αποτέλεσμα της διεύρυνσης της ΕΟΚ ξεκινώντας το 1986. Τα ελληνικά ΜΟΠ 6 χωρικά προγράμματα (Αττικής, Μακεδονίας - Θράκης, Ανατολικής - Κεντρικής Ελλάδας, Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου, Κρήτης) και 1 κλαδικό πρόγραμμα Πληροφορικής. Τα ΜΟΠ έθεσαν στην ουσία την βάση για περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη και ενεργοποίησαν μαζί το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Το 1989 είχε συνταχθεί το Πενταετές Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης με σκοπό να εφαρμοστεί μέχρι το 1992, κάτι όμως που δεν έγινε ποτέ αφού δεν εγκρίθηκε από τη Βουλή. Αποτέλεσε παρόλα αυτά τη βάση για την έγκριση του πρώτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Το πρώτο ΚΠΣ είχε πενταετή διάρκεια από το 1989-1993 και διατέθηκε το ποσό των 15,5 δις ECU (σε τιμές 1989). Επίσης υλοποίησε:

1. 12 Τομεακά Προγράμματα
2. 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Δρομολογείται και για την επόμενη περίοδο από 1994-1999 το δεύτερο ΚΠΣ υλοποιούμενο μέσω των 13 ΠΕΠ και με συνολικό διατιθέμενο ποσό 29,7 δις ECU. Στους άξονες παρέμβασης του για άλλη μία φορά αναφέρεται η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και η τοπική ανάπτυξη.

¹⁹ Βλ. Παπαδασκαλόπουλος Αθ. - Χριστοφάκης Μ. ο.π. σημ. 2 σελ. 47

Την περίοδο 2000-2006 έχουμε το Γ' ΚΠΣ με επταετή πλέον διάρκεια και για να επιτύχει τους στόχους του προς την βιώσιμη ανάπτυξη υλοποιεί:

- 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε περιφέρεια
- 11 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που αφορούν εθνικές τομεακές πολιτικές.
- 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τεχνική Βοήθεια που στόχο έχει να ενδυναμώσει, να στηρίξει και να βελτιώσει το σύστημα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- 3 Καινοτόμες Ενέργειες
- 4 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες

Η συνολική κοινοτική συμμετοχή τόσο για το ΚΠΣ όσο και για το Ταμείο Συνοχής και τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες ανέρχεται σε 26 δισεκατομμύρια ευρώ. Τα συνολικά 25 Επιχειρησιακά Προγράμματα του Γ' ΚΠΣ και οι 4 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες απευθύνονται τόσο στο δημόσιο τομέα, για έργα δηλαδή που αφορούν την ανάπτυξη υποδομών και τη βελτίωση υπηρεσιών προς τον πολίτη, όσο και σε ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) για προγράμματα που αφορούν επιχειρήσεις, αγρότες, νέους και ανέργους και γενικότερα απευθύνονται σε όλες τις ομάδες από προαναφέρθηκαν ως ωφελούμενοι.

Η επιτυχία των παραπάνω προγραμμάτων και Κοινοτικών Πρωτοβουλιών για την προγραμματική περίοδο 2000-2006 είναι ουσιαστικής σημασίας προκειμένου να παγιωθούν τα μέσα μιας αειφόρου ανάπτυξης.

Η Ελλάδα επίσης συμμετέχει στην επιτροπή της Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, συντάσσοντας και υποβάλλοντας Εθνική Έκθεση στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη που η ΕΕ έχει εκπονήσει. Το ΥΠΕΧΩΔΕ το 2000 συστήνει Διυπουργική Ομάδα²⁰ με τη συμβολή και άλλων Υπουργείων²¹ καθώς και του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης. Το τελευταίο συντάσσει Εθνική Έκθεση για το 2002 με τη συμβολή όλων των συναρμόδιων Υπουργείων η οποία αφορά την πρόοδο της χώρας μας από την εφαρμογή της Ατζέντα 21²².

Για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007 - 2013 η χώρα μας πρέπει να υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα νέο κείμενο προγραμματισμού, με τη μορφή ενός Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης, όπου θα περιγράφονται οι κύριοι αναπτυξιακοί στόχοι της χώρας μας σε εθνικό, τομεακό και περιφερειακό επίπεδο.

²⁰ Απόφαση Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ με Α.Π. 45083/37/Φ. 51/11.1.2002

²¹ Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Μεταφορών, Υπουργείο Γεωργίας.

²² «Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδας στα Ηνωμένα Έθνη: Βιώσιμη Ανάπτυξη», <http://www.greeceun.org/greeceun/content/Folder.aspx?d=3&rd=12106234&f=1345&rf=1287736688&m=-1&rm=0&l=2> 18/3/2005

Επιπλέον, η Ελλάδα παρακολουθεί εντατικά και συμβάλλει στις διεθνείς και κοινοτικές περιβαλλοντικές εξελίξεις. Συγκεκριμένα το ΥΠΕΧΩΔΕ προωθεί παρεμβάσεις και έργα για την ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας όπως:

- Την ενίσχυση του ρόλου των κεντρικών Υπηρεσιών του συμβάλλοντας έτσι στον αναπτυξιακό προγραμματισμό.
- Τη εξασφάλιση των διαδικασιών της δομής οργάνωσης του ώστε να συντονιστεί ο χωροταξικός και περιβαλλοντικός σχεδιασμός με τους φορείς προγραμματισμού και εκτέλεσης έργων.
- Την προστασία, την αποκατάσταση και την ανάπλαση της ταυτότητας αλλά και αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας τόσο των πόλεων όσο και των μικρότερων οικισμών.
- Τη δημιουργία όρων και προϋποθέσεων για να αποκτήσουν τα αστικά κέντρα κοινωνική συνοχή και περιβαλλοντική ταυτότητα ώστε να διασφαλίζονται για τους πολίτες περισσότερο ευνοϊκές συνθήκες ζωής²³.

Η Ελλάδα δραστηριοποιείται τόσο σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, προσβλέποντας σε μία δίκαιη και βιώσιμη κοινωνία πολιτών, διασφαλίζοντας την ποιότητα του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος της. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στο Σύνταγμα της Ελλάδας «*Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της βιωσιμότητας ...*»²⁴.

Η βιώσιμη ανάπτυξη παρέχει επιπλέον μία μοναδική ευκαιρία ώστε να ξεπεραστούν τυχόν αδυναμίες του παρελθόντος. Με αυτό τον τρόπο η Ελλάδα θα είναι ικανή να εξασφαλίσει στους πολίτες της, αλλά και στις επερχόμενες γενιές κοινωνική ευημερία και υψηλή ποιότητα ζωής. Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναλυθεί το περιεχόμενο μίας από τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, της «URBAN», μέσω της οποίας προωθείται η βιώσιμη ανάπτυξη.

²³ Ομιλία του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΟΥΦΛΙΑ στο *Economist Conference* με θέμα: «Μεγάλα Έργα με Σύμβαση Παραχώρησης στην Ελλάδα», http://www.minenv.gr/download/2005-10-20_omilia_g.souflia_sto_economist.doc, 18/3/2005

²⁴ Σύνταγμα της Ελλάδος 2001, άρθρο 24, παρ. 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζοντας τα κοινωνικά, οικονομικά, περιβαλλοντικά προβλήματα που ο λαός της καλείται να αντιμετωπίσει προχωράει στην εύρεση πολιτικών, ώστε έγκαιρα να είναι σε θέση να στοχεύσει στην επίλυση τους. Έντονα προβλήματα εμφανίζονται κυρίως στα αστικά κέντρα, άλλωστε το 80% περίπου των κατοίκων ζουν σε πόλεις.

Στην προσπάθεια της αυτή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχωράει στην ανάληψη πρωτοβουλίας που αφορά την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση πόλεων και οικισμών σε κρίση. Το URBAN I εγκαινιάστηκε το 1994 - 1999 με σκοπό την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού σε 118 Ευρωπαϊκές πόλεις. Κλείνοντας την προγραμματική περίοδο του URBAN I, η ΕΕ βασιζόμενη στην επιτυχία της εφαρμογής του URBAN I θέτει νέους στόχους και προχωράει στην εφαρμογή της ΚΠ URBAN II, πάντα με την συνδρομή των διαρθρωτικών ταμείων²⁵.

Στον πίνακες 1 και 2 που ακολουθούν αναφέρονται ορισμένες Ευρωπαϊκές πόλεις στις οποίες έχει εγκριθεί η ΚΠ URBAN I & II:

Πίνακας 1: Προγράμματα URBAN I

ΧΩΡΑ	ΠΟΛΗ
Αυστρία	Wien, Graz
Βέλγιο	Bruxelles, Antwerpen, Charleroi
Γαλλία	Amiens, Chalon-sur-Saone, Lyon, Marseille, Mulhouse, Valenciennes
Γερμανία	Berlin, Bremen, Brandenburg, Chemnitz, Duisburg, Halle, Kiel, Magdeburg, Rostock, Zwickau
Δανία	Alborg
Ηνωμένο Βασίλειο	Birmingham, Brighton, Derry, Coventry, North Glasgow, Leeds, London, Nottingham, Paisley
Ιρλανδία	Cork, Dublin
Ισπανία	Badalona, Barakaldo, Cadiz, Cartagena, Huelva, Leon, Madrid, Malaga, Murcia, Sabadell, Salamanca
Ιταλία	Genova, Bari, Catania, Foggia, Napoli, Palermo, Roma, Salerno, Trieste, Venezia-Porto Marghera

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Φυλλάδιο 2003), «Εταιρική σχέση με τις πόλεις - Η ΚΠ URBAN

²⁵ Κάθε πρόγραμμα κ. π. οφείλει να ανταποκρίνεται στις γενικές απαιτήσεις για τη συνδρομή των διαρθρωτικών ταμείων, όπως παρατίθενται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999, ΕΕ C 160, σ.1 26/06/1999

Πίνακας 1 (συνέχεια): Προγράμματα URBAN II

ΧΩΡΑ	ΠΟΛΗ
Αυστρία	Wien, Graz
Βέλγιο	Bruxelles, Antwerp, Samberville
Γαλλία	Le Mantois, Grigny – Viry, Val De Seine, Bastia, Le Havre, Stastbourg, Grenoble, Bordeaux
Γερμανία	Berlin, Bremerhaven, Dessau, Dortmund, Gera, Kiel, Kassel, Leipzig, Luckenwalde, Mannheim, Neubrandenburg, Saarbrucken
Δανία	Arhus
Ηνωμένο Βασίλειο	West Wrexham, Belfast, Bristol, Burnley, Halifax, East Durhan Coalfield, Derby, Peterborough, London Stockwell, Thames Gateway, Clyde Waterfront
Ιρλανδία	Ballyfermot
Ισπανία	San Cristobal De La Laguna, Pablona, Gijon, Ourense, Teruel, sant Adria De Besos, Jaen, San Sebastian Pasaia, Caceres, Granada
Ιταλία	Caserta, Carrara, Crotone, Genova, Milano, Misterbianco, Mola Di Bari, Taranto, Torino, Pescara

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Φυλλάδιο 2003), «Εταιρική σχέση με τις πόλεις - Η ΚΠ URBAN

Για την προγραμματική περίοδο 1994-1999, σε σύνολο 118 προγραμμάτων σε επίπεδο ΕΕ, στην Ελλάδα χρηματοδοτήθηκαν 6 υποπρογράμματα σε μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας όπου κυριαρχούν η αποβιομηχάνιση, η ανεργία και η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος²⁶

Βασικοί στόχοι²⁷ της ΚΠ URBAN I (1994 – 1999) υπήρξαν:

- ◆ η συμβολή στην αναζήτηση ολοκληρωμένων και βιώσιμων παρεμβάσεων, οι οποίες θα αντιμετωπίσουν το ιδιαίτερα οξύ κοινωνικό πρόβλημα της κρίσης των πολυάριθμων αστικών κέντρων, με ενέργειες κοινωνικής και οικονομικής εξυγίανσης, ανανέωσης των υποδομών και των εξοπλισμών και βελτίωσης του περιβάλλοντος.
- ◆ η προώθηση της διαμόρφωσης και εφαρμογής ιδιαίτερα καινοτόμων στρατηγικών για την αειφόρο οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση μικρού και μεσαίου μεγέθους κωμοπόλεων και πόλεων ή μειονεκτικών αστικών περιοχών σε μεγαλύτερες πόλεις.
- ◆ η ανάπτυξη της γνώσης και η ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών στον αστικό χώρο, σε σχέση με οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά και διοικητικά θέματα, για την αειφόρο αστική αναζωογόνηση και ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κάθε πρόγραμμα της ΚΠ URBAN I επικεντρώνεται εντός μιας συνεκτικής γεωγραφικής περιοχής που επιδεικνύει υψηλό βαθμό ομοιογένειας ως προς τα λειτουργικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά της και το είδος των προβλημάτων.

Οι αστικές περιοχές²⁸ που επιλέχθηκαν ως υποδοχείς εφαρμογής ολοκληρωμένων αστικών προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης είναι οι παρακάτω:

1. Δραπετσώνα – Κερατσίνι
2. Θεσσαλονίκη
3. Βόλος - Ν. Ιωνία
4. Πάτρα
5. Ερμούπολη Σύρου
6. Περιστερί

Κάθε πρόγραμμα σχεδιάστηκε με βάση τα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας και περιλαμβάνει μια σειρά από δράσεις που έχουν συνέργεια και αντιμετωπίζουν κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά προβλήματα²⁹.

²⁶ Επιτροπή των Περιφερειών (2002) «Προγραμματισμός των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2000-2006 - Αρχική αξιολόγηση της ΚΠ Urban»

²⁷ «Στόχοι της Κοινωνικής Πρωτοβουλίας URBAN», <http://www.urban.gr/gr/index.asp?p=30001-2>, 27/11/2005

²⁸ Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, φυλλάδιο ΚΠ URBAN I

Το πρόγραμμα της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN I υλοποιήθηκε επιτυχώς στα 6 υποπρογράμματα³⁰. Στις 6 αστικές περιοχές παρέμβασης (Δραπετσώνα – Κερατσίνι, Περιστέρι, Βόλος - Ν. Ιωνία, Πάτρα, Δυτική Θεσσαλονίκη και Ερμούπολη Σύρου) έγιναν αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων και πεζοδρομήσεις που άλλαξαν τη φυσιογνωμία τους. Επίσης σημαντικά έργα ολοκληρώθηκαν στον κοινωνικό τομέα όπως Κέντρα συμβουλευτικών σταθμών, Πολύκεντρο υποστήριξης – απασχόλησης επαγγελματικής κατάρτισης, φύλαξης παιδιών (Πάτρα), Κέντρο Ανάπτυξης Πολιτισμού (Δυτική Θεσσαλονίκη), Θέατρο Απόλλων (Ερμούπολη Σύρου), Κέντρο δημιουργικής απασχόλησης Α.Μ.Ε.Α., Κέντρο άθλησης & νεολαίας (Βόλος – Ν. Ιωνία) Κέντρο υποστήριξης βιοτεχνικών επιχειρήσεων (Περιστέρι). Με τη ολοκλήρωση των έργων αυξήθηκε η ελκυστικότητα των περιοχών παρέμβασης, οι συνθήκες διαβίωσης βελτιώθηκαν. Ακόμη προσελκύστηκαν νέες κοινωνικές παραγωγικές δραστηριότητες και δημιουργήθηκαν οι συνθήκες ένταξης στον κοινωνικό ιστό αποκλεισμένων κοινωνικά ομάδων. Στη νέα προγραμματική περίοδο 2000-2006 υιοθετούνται νέες πρωτοβουλίες αστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της ΚΠ URBAN II, στην οποία θα αναφερθούμε στην επόμενη παράγραφο.

---

²⁹ «Urban I - Hellas 1994-1999», <http://www.urban.gr/gr/index.asp?p=4-5>, 27/11/2005

³⁰ Βλ. Urban I, ο.π. σημ 27

Τα αστικά κέντρα της Ελλάδας χαρακτηρίζονται από προβλήματα που παραπέμπουν σε περιορισμούς της ανάπτυξης τους, τόσο με την έννοια της οικονομικής όσο και με την έννοια της χωρικής ανάπτυξης. Έτσι η εμπειρία που αποκτήθηκε από την υλοποίηση του URBAN I, τώρα ενσωματώνεται κατά την εφαρμογή του URBAN II, ώστε να διαφυλαχτεί και να ενισχυθεί το κεκτημένο.

Κεντρικός στόχος της είναι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της αστικής ανάπτυξης που λαμβάνει υπόψη όλες τις διαστάσεις της αστικής ζωής και η οποία αποσκοπεί στην οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση των πόλεων και των αστικών οικισμών, ώστε να επιτευχθεί η ολοκληρωμένη, βιώσιμη και διαρκής ανάπτυξη των πόλεων.

Η ΚΠ URBAN II προωθεί την αειφόρο αστική αναζωογόνηση σε συνδυασμό με την καινοτομία σε συγκεκριμένες περιοχές των αστικών κέντρων που παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα αφορά εκείνα τα αστικά κέντρα και τα αντίστοιχα πολεοδομικά συγκροτήματα τους που παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο ανεργίας, χαμηλό επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας, υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής καθώς και φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού. Μέσα από την εφαρμογή του προγράμματος ανακαινίζονται κτιριακές εγκαταστάσεις, δημιουργούνται θέσεις εργασίας, καταπολεμάται ο κοινωνικός αποκλεισμός και εφαρμόζονται δράσεις που αφορούν το περιβάλλον. Στην Ελλάδα τρεις είναι οι αστικές περιοχές στις οποίες εφαρμόστηκε η κοινοτική πρωτοβουλία URBAN II, για την προγραμματική περίοδο 2001-2006:

1. ο Δήμος Περάματος στο Νομό Αττικής,
2. ο Δήμος Κομοτηνής στη Θράκη
3. Το δυτικού παραλιακού μετώπου της πόλης του Ηρακλείου Κρήτης³¹.

Για την ορθή εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος σε κάθε αστική περιοχή συστήνονται τα μέσα και οι φορείς για την κατάρτιση προτάσεων της κοινοτικής πρωτοβουλίας καθώς και για τον έλεγχο και την διαχείριση του ΕΠ. Αυτό αποτελεί απαραίτητο κομμάτι, που εξυπηρετεί την ομαλή εφαρμογή του προγράμματος και θα αναλυθεί στην επόμενη παράγραφο.

³¹ Ιστοσελίδα της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN: <http://www.urban.gr/gr/index.asp?p=8-2>, 20/12/06

A) Διαχειριστική Αρχή

Η Διαχειριστική Αρχή είναι αρμόδια για την διαχείριση όλων των προγραμμάτων της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN II. Είναι διακριτή από όλες τις άλλες υπηρεσίες του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.. Είναι Ειδική Υπηρεσία και υπάγεται απ' ευθείας στον Γενικό Γραμματέα ο οποίος και την εκπροσωπεί έναντι της Επιτροπής και του Κράτους. Επίσης είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή, την αποτελεσματικότητα και κανονικότητα της διαχείρισης και της εφαρμογής του αντίστοιχου ΕΠ

B) Επιτροπή Παρακολούθησης

Υπεύθυνη για την παρακολούθηση του ΕΠ είναι η Επιτροπή Παρακολούθησης. Η ΕΠ συστήνεται τρεις μήνες μετά την απόφαση της Επιτροπής όπου εγκρίνει το ΕΠ

Γ) Αρχή Πληρωμής

Το Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών διαθέτει την ειδική αυτή υπηρεσία, την Αρχή Πληρωμής, η οποία και είναι αρμόδια για την ροή των πληρωμών για όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΚΠΣ ,τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και όλα τα διαρθρωτικά Ταμεία.

Δ) Οικονομικός Έλεγχος

Κάθε κράτος μέλος έχει την κύρια ευθύνη για την άσκηση του οικονομικού ελέγχου του ΚΠΣ και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών³². Ενεργεί έτσι σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, ώστε να διασφαλίσει ότι οι κοινοτικοί πόροι χρησιμοποιούνται σωστά και αποτελεσματικά, βάσει των αρχών της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Πρόκειται για έλεγχο τριών επιπέδων:

- I. Πρώτου επιπέδου έλεγχος.**
- II. Δευτέρου επιπέδου έλεγχος.**
- III. Τρίτου επιπέδου έλεγχος.**

Η Επίσης η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το κράτος μέλος να πραγματοποιήσει έναν επιτόπιο έλεγχο για να βεβαιωθεί για το σύννομο ενός ή

³² Άρθρο 38 παρ.1 του Καν. (ΕΚ) 1260/99

περισσότερων πράξεων. Υπάλληλοι ή εκπρόσωποι της Επιτροπής μπορούν να συμμετέχουν στους ελέγχους αυτούς.

Ε) Αξιολόγηση

Οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους και ιδίως οι διαχειριστικές αρχές και η Επιτροπή εξοπλίζονται με τα κατάλληλα μέσα και συγκεντρώνουν τα απαραίτητα στοιχεία για την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή της αξιολόγησης³³. Σ' αυτό το πλαίσιο, η ποιότητα της ποσοτικοποίησης των στόχων και η συστηματική και έγκαιρη συγκέντρωση των δεδομένων των σχετικών με τους δείκτες έχουν ιδιαίτερη σημασία.

Η αξιολόγηση διακρίνεται σε τρία στάδια:

1. **Εκ των προτέρων αξιολόγηση**, η οποία υποβάλλεται με το πρόγραμμα.
2. **Η ενδιάμεση αξιολόγηση**, η οποία πραγματοποιείται στο επίπεδο των επιχειρησιακών προγραμμάτων που υλοποιούνται στα πλαίσια της ΚΠ URBAN τροφοδοτώντας τα προγράμματα στο μέσο της περιόδου υλοποίησής τους, με τις ενδεχόμενες απαραίτητες προσαρμογές.
3. **Η εκ των υστέρων αξιολόγηση** αφορά τις παρεμβάσεις και υπάγεται στην ευθύνη της Επιτροπής ΕΚ σε συνεργασία με το κράτος μέλος και τη διαχειριστική αρχή.

ΣΤ) Επιλέξιμες Περιοχές

Τα κύρια χαρακτηριστικά των αστικών κέντρων της χώρας που συνδέονται με το πρόγραμμα είναι τα παρακάτω:

1. Το μεγάλο εύρος που χαρακτηρίζει το μέγεθος τους με κριτήριο τον πληθυσμό. Ο σχετικά περιορισμένος αριθμός δευτερευόντων αστικών κέντρων, μεσαίου μεγέθους (αστικά κέντρα με πληθυσμό από περίπου 75.000 – 200.000 κατοίκους).
2. Ο περιορισμένος βαθμός δικτύωσης των αστικών κέντρων τα οποία χαρακτηρίζονται από ιεραρχικές σχέσεις, ανάλογα με την ακτίνα επιρροής τους και σύμφωνα με το μέγεθος τους και τις διοικητικές και αστικές λειτουργίες που συγκεντρώνουν. Η ανάπτυξη και η βελτίωση των υποδομών, όπως αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο συγκεκριμένων εθνικών και κοινοτικών πολιτικών συμβάλλει στη διαδικασία δικτύωσης και την επιταχύνει.
3. Τα σχετικά κοινά πρότυπα απασχόλησης και της παραγωγικής δομής των αστικών κέντρων.

³³ Άρθρο 40 παρ. 5 του Καν.(ΕΚ) 1260/99

Όλα τα παραπάνω έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πορεία εφαρμογής των ΕΠ της ΚΠ URBAN II. Για τη σωστή χρήση των κοινοτικών πόρων, την ομαλή ροή των πληρωμών και τέλος τη συνολική αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών απαιτούνται οι κατάλληλοι φορείς και τα απαραίτητα μέσα. Στις περιπτώσεις που ένα έργο κωλυσιεργεί παρεμβαίνει ο αρμόδιος φορέας, διασφαλίζοντας έτσι την ομαλή διεξαγωγή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Εικόνα του Νομού Ηρακλείου

Το **Ηράκλειο**, ο μεγαλύτερος νομός της Κρήτης, φιλοξενεί την διοικητική έδρα και μεγαλύτερη πόλη του νησιού, την πόλη του Ηρακλείου, με πληθυσμό 142.112 χιλιάδες κατοίκους³⁴. Είναι πρωτεύουσα της

Περιφέρειας Κρήτης, στο κέντρο της βόρειας παραλίας του νησιού. Καλύπτει επιφάνεια 120 τετρ. χιλιομέτρων και έχει κλίμα ήπιο μεσογειακό. Συνδέεται με την υπόλοιπη Κρήτη με θαλάσσια και αυτοκινητιστική συγκοινωνία. Το Ηράκλειο ήταν μεγάλο διοικητικό και οικονομικό κέντρο στην

διάρκεια της Ενετοκρατίας (1204-1669) και αυτό είναι εμφανές από τα τέλεια διατηρημένα και εντυπωσιακά τείχη και οχυρωματικά έργα που περιβάλλουν την παλιά πόλη. Το λιμάνι του Ηρακλείου, ένα από τα μεγαλύτερα της χώρας, ενώνει το νησί με την Αθήνα, την Ιταλία και άλλους προορισμούς στο Αιγαίο. Στο λιμάνι ορθώνεται μεγαλόπρεπο το φρούριο, ο Κούλες, που επί αιώνες, προστάτευε την πολιτεία, αλλά χρησίμευε και σαν υγρή φυλακή με τους αλυσοδεμένους φυλακισμένους στις πελώριες, σκοτεινές στοές και αίθουσές του. Όσον αφορά στις οικονομικές συνθήκες της πόλης του Ηρακλείου, τομείς κλειδιά για την οικονομία είναι ο τουρισμός, η γεωργία και το εμπόριο.

³⁴ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος – Απογραφή 2001

Η περιοχή παρέμβασης για την ΚΠ URBAN II³⁵ στο Ηράκλειο Κρήτης θα πρέπει να παρουσιάζει συγκεκριμένα προβλήματα, κριτήρια όπως προαναφέρθηκαν παραπάνω πάντα εντός μιας συνεκτικής γεωγραφικής περιοχής. Με βάση λοιπόν τα κριτήρια αυτά οι αστικές συνοικίες που έχουν επιλεγεί στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II και αποτελούν μια συνεκτική γεωγραφική περιοχή είναι τρεις:

1. Αγία Τριάδα

Καταλαμβάνει το βορειοδυτικό τμήμα της εντός των τειχών ιστορικής πόλης και είναι σε επαφή με σημαντικά μνημεία της, ενώ ταυτόχρονα είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ιστορική της πορεία και εξέλιξη. Περικλείεται από τις οδούς Καλοκαιρινού, Γιαμαλάκη, Παραλιακή Λεωφόρο (Βενιζέλου) και Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Στο σύνολό της η περιοχή της Αγίας Τριάδας, αποτελεί μια από τις 25 συνοικίες του Δήμου Ηρακλείου και πιο συγκεκριμένα μια από τις 5 που βρίσκονται εντός των Ενετικών τειχών.

Κατά το τέλος του 19ου αιώνα και τις αρχές του 20ου, κατασκευάστηκαν τα εργοστάσια και οι αποθήκες όπου γίνονταν η επεξεργασία και η αποθήκευση των κύριων αγροτικών προϊόντων του νομού (σταφίδα, κρασί, λάδι). Η περιοχή απέκτησε σαφή βιοτεχνικό - βιομηχανικό χαρακτήρα. Κοντά στα εργοστάσια δημιουργήθηκαν οι γειτονιές που εγκαταστάθηκαν οι άνθρωποι, πρόσφυγες στην πλειοψηφία τους, που αποτελούσαν το εργατικό δυναμικό του πρώτου αυτού βιομηχανικού πυρήνα του Ηρακλείου.

Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος της περιοχής είναι ιδιαίτερα αισθητή στο παραλιακό μέτωπο όπου έχουν συγκεντρωθεί μεγάλες βιομηχανικές μονάδες και μέχρι σήμερα λειτουργούσε και η λαχαναγορά ολόκληρου του Πολεοδομικού Συγκροτήματος του Ηρακλείου.

Η εικόνα της υποβάθμισης στο σημείο αυτό συνίσταται στην μόλυνση του γραφικού και ιστορικού κόλπου του Δερματά από οχετούς, στην ύπαρξη εγκαταλελειμμένων μεγάλων κτιρίων όπως της ΔΕΗ και του Καπνοκοπηριού.

³⁵ ΚΠ URBAN II Hellas, Πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων περιοχών του δυτικού παραλιακού μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001-2006, Οκτώβριος 2001

2. Άγιος Μηνάς

Το υποβαθμισμένο τμήμα της συνοικίας του Αγ. Μηνά παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με την Αγ. Τριάδα σε βαθμό που να εντάσσεται λειτουργικά σε ενιαία ενότητα, συγκροτώντας μια ομοιογενή περιοχή. Σημειώνεται μάλιστα ότι το τμήμα αυτό του Αγ. Μηνά είναι περισσότερο ομοιογενές με την Αγία Τριάδα παρά με το υπόλοιπο τμήμα του ομώνυμου δημοτικού διαμερίσματος που δεν παρουσιάζει ανάλογα προβλήματα. Το υποβαθμισμένο περιβάλλον ενισχύεται από την συγκέντρωση αλλοδαπών μεταναστών, οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι τις χαμηλές τιμές ενουκίων, δημιουργούν σταδιακά συγκεντρώσεις και οικογενειακά δίκτυα, με αποτέλεσμα την ένταση της κοινωνικής πόλωσης στην περιοχή.

3. Καμίνια

Η περιοχή των Καμινίων αποτελεί μια από τις πλέον υποβαθμισμένες πολεοδομικές ενότητες του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Ηρακλείου και μαζί με τις συνοικίες της Αγ. Τριάδας και του Αγ. Μηνά, συγκροτούν ένα ομοιογενή θύλακα υποβάθμισης στον οποίο η οικονομική αναζωογόνηση κρίνεται απαραίτητη.

Η περιοχή ορίζεται στα βόρεια από την παραλία, στα ανατολικά από το Βενετσιάνικο τείχος της πόλης (Προμαχώνας Αγ. Ανδρέα μέχρι Παντοκράτορα), νότια από την οδό 62 Μαρτύρων και δυτικά από τον ποταμό Γιόφυρο. Σύμφωνα με τις περιγραφές περιηγητών³⁶ η περιοχή πήρε τη σημερινή ονομασία της από μια παλαιά ασβεστοκάμινο στην περιοχή της οδού Ελευθερίας. Κατά την μεταπολεμική περίοδο εφαρμόζεται διανομή ανταλλάξιμων εκτάσεων αγροτικής και αστικής αποκατάστασης. Έτσι, αδιανέμητες εκτάσεις στην τάφρο, στο οχυρό Αγίου Πνεύματος και στην παραλία, καταλαμβάνονται από ιδιώτες που χτίζουν πρόχειρες κατασκευές για να εγκατασταθούν. Στην περιοχή των νεκροταφείων δημιουργείται το γήπεδο του Ο.Φ.Η, ενώ στην παραλία και στην 62 Μαρτύρων χτίζονται βιομηχανικά κτίρια, βιοτεχνίες και αποθήκες. Το 1980 οι πιεστικές ανάγκες κατοικίας, που δεν ικανοποιούνται με επέκταση του σχεδίου πόλης στα δυτικά, έχουν ως αποτέλεσμα την αυθαίρετη ανοικοδόμηση σε ολόκληρη σχεδόν την έκταση του δημοτικού διαμερίσματος. Γενικότερα στην περιοχή εντοπίζονται ελλείψεις σε κοινόχρηστους χώρους και ιδιαίτερα σε χώρους πρασίνου, αναψυχής και αθλητισμού. Η εν λόγω περιοχή παρέμβασης παρουσιάζει παράλληλα με την πληθυσμιακή απαίτηση (των 20000 κατοίκων) και ένα σημαντικό βαθμό ομοιογένειας,

³⁶ Πρακτακίδης 1818, Καλομενόπουλος 1894

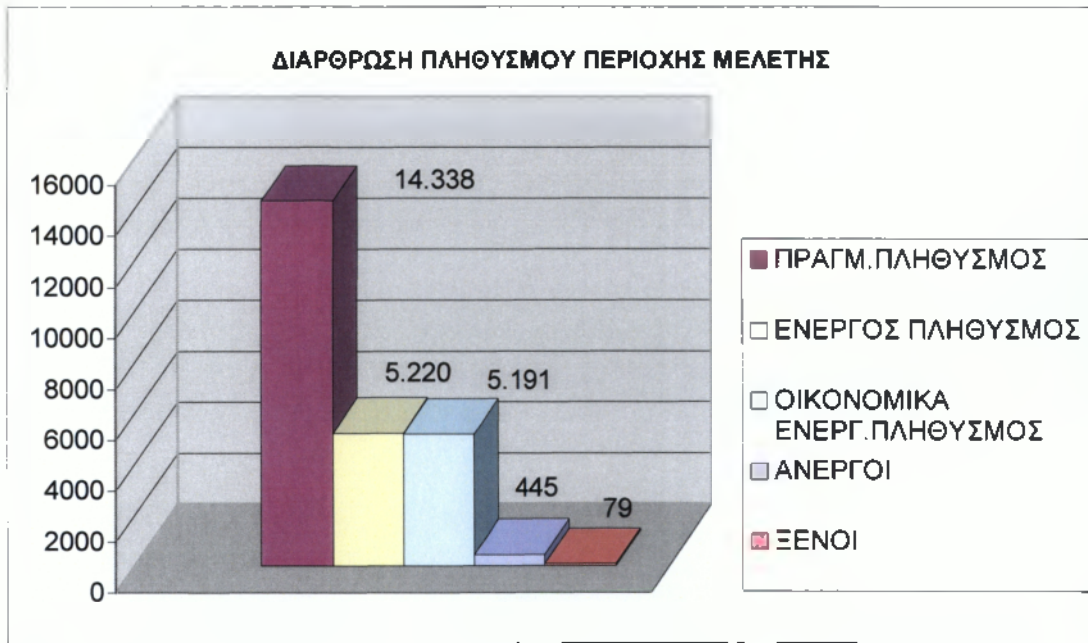
όσον αφορά τα γεωγραφικά, κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά, γεγονός που αποδεικνύει την αναγκαιότητα της επιλογής της. Τα μέτρα και οι δράσεις που προβλέπονται όπως θα παρουσιαστούν παρακάτω στοχεύουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών και στην αστική αναζωογόνηση της επιλέξιμης γεωγραφικής ενότητας.

3.3 Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης

Με βάση την απογραφή του 2001 η περιοχή μελέτης έχει πληθυσμό 14.338 σε συνολικό πληθυσμό 150.000 κατοίκων. Παρακάτω απεικονίζεται η διάρθρωση του πραγματικού πληθυσμού της περιοχής μελέτης. Το ποσοστό των ανέργων πλησιάζει το 10% (διάγραμμα 1) αλλά η πραγματική ανεργία φτάνει περίπου στο 18% σύμφωνα με στοιχεία του Δήμου³⁷. Αυτό συμβαίνει γιατί πολλοί κάτοικοι της περιοχής είναι κοινωνικά περιθωριοποιημένοι, εργάζονται χωρίς ασφάλιση και με ελάχιστες αποδοχές. Επιπλέον, αρκετοί είναι αυτοί που περιορίζονται επαγγελματικά στην εκμετάλλευση μικρών αγροτεμαχίων³⁸.

Διάγραμμα 1

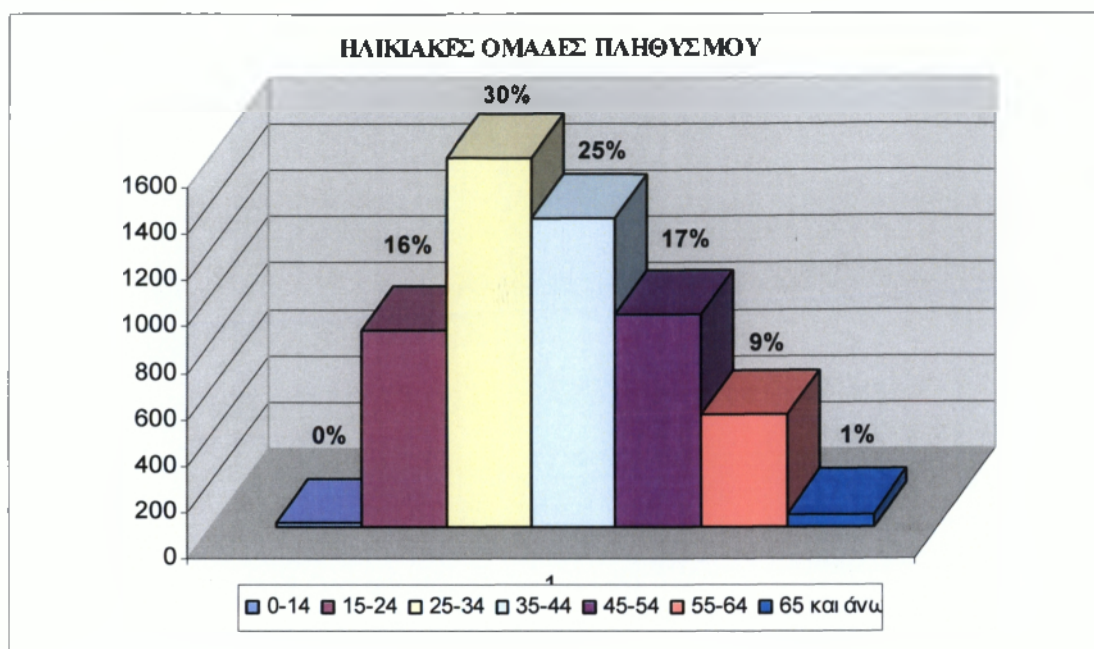

Πηγή: Εργαστήριο Χωρικής Ανάλυσης & Θεματικής Χαρτογραφίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

³⁷ ΚΠ URBAN II Hellas, Πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων περιοχών του δυτικού παραλιακού μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001-2006, Οκτώβριος 2001

³⁸ Βλ. ο.π. σημ. 37

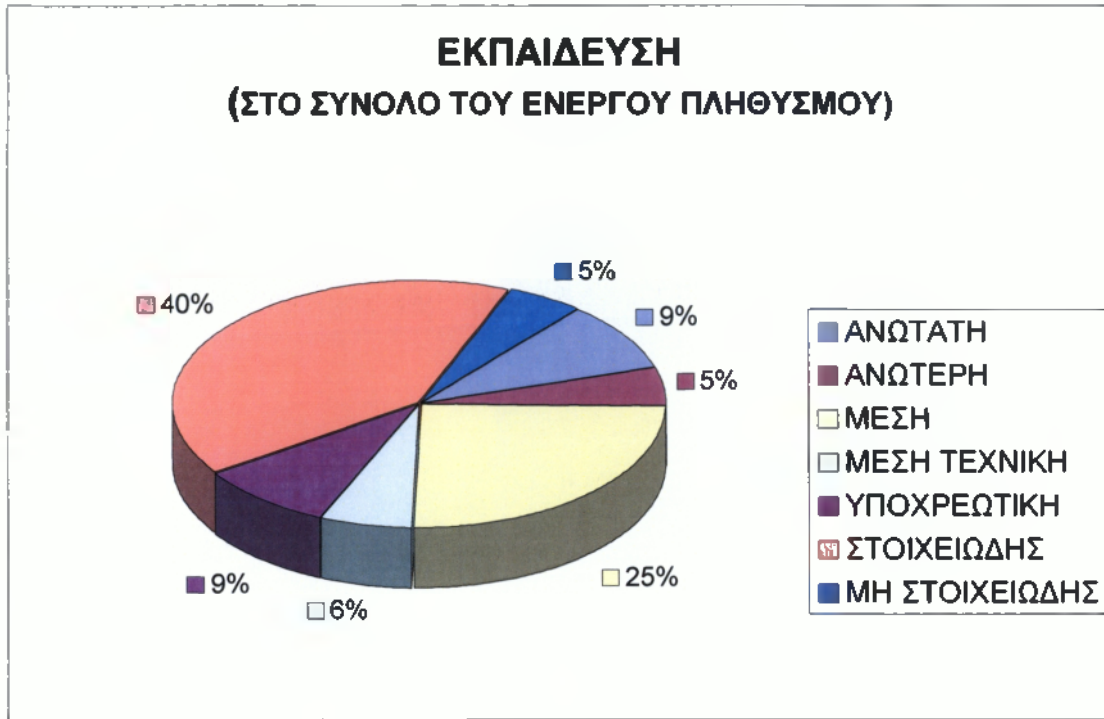
Διάγραμμα 2

Πηγή: Εργαστήριο Χωρικής Ανάλυσης & Θεματικής Χαρτογραφίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Όσον αφορά την διάρθρωση με βάση την ηλικία του πληθυσμού της περιοχής μελέτης, παρατηρείται μεγάλο ποσοστό ανθρώπων μεγάλης ηλικίας (διάγραμμα 2), ενώ αντίθετα το ποσοστό των νέων είναι χαμηλό και έχει καθοδική πορεία. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από έλλειψη κοινωνικών και οικονομικών υποδομών ώστε να συγκρατήσει τον οικονομικά δυναμικό πληθυσμό της. Οι νέοι άνθρωποι δεν βρίσκουν στέκι να ασχοληθούν με υγιείς και καινοτόμες δραστηριότητες και ακόμη να δεχτούν βοήθεια κατά την προσπάθειά τους για εύρεση εργασίας και γενικότερα για την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Έτσι αναζητούν διέξοδο στις περισσότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Οι συνθήκες υποβάθμισης είναι εμφανείς και όσον αφορά την εκπαίδευση του πληθυσμού. Το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων είναι πολύ χαμηλό αφού μόλις το 41% των κατοίκων κατέχουν την στοιχειώδη εκπαίδευση (διάγραμμα 3) και αυτά τα χαμηλά ποσοστά ανεβάζουν και τα ποσοστά ανεργίας.

Διάγραμμα 3

Πηγή: Εργαστήριο Χωρικής Ανάλυσης & Θεματικής Χαρτογραφίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Η γενική εικόνα του πληθυσμού είναι υποβαθμισμένη αφού ακόμα και οι στεγαστικές συνθήκες δεν προσφέρουν ικανοποιητικά επίπεδα διαβίωσης. Πολλά εγκαταλελειμμένα κτίρια χρησιμοποιούνται σαν προσωρινή εγκατάσταση από ομάδες κατοίκων με μειωμένη οικονομική δυνατότητα όπως Τσιγγάνων και μεταναστών από γειτονικές χώρες όπου αντιμετωπίζονται και παραμένουν ξένο σώμα καθώς δεν έχει προβλεφθεί ή ληφθεί καμιά είδους μέριμνα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους. Σχετικά με την οικονομική δραστηριότητα αρκετές είναι οι επιχειρήσεις που κάνουν την εμφάνιση τους στους περιμετρικούς δρόμους της περιοχής και προσφέρουν απασχόληση στους κατοίκους.³⁹ Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι μονάδες εμπορικής κυρίως χρήσης της περιοχής.

³⁹ Βλ. ο.π. σημ. 32

Πίνακας 2: Επιχειρηματικές – Εμπορικές μονάδες περιοχής παρέμβασης
URBAN II

	Αγ. Τριάδα	Καμίνια	ΣΥΝΟΛΟ
Γραφεία	35	22	57
Καταστήματα	152	313	465
Καταστήματα – βιοτεχνίες	20	59	79
Συνεργεία	3	39	42
Σχολεία	5	9	14
Φροντιστήρια	3	16	19
Δημόσια – δημοτικά κτίρια	3	7	10
Αποθήκες	30	76	106
Μη χρησιμοποιούμενα κτίρια	92	177	269
Μάνδρες	2	6	8
Οικόπεδα	36	121	157
Ερείπια	125	44	169
Άλλη χρήση	16	39	55

Πηγή: ΙΤΕ (Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας)

Αρκετά είναι τα καταστήματα που αρχίζουν να λειτουργούν στην κεντρική πλατεία των Καμινίων ενώ παράλληλα εργαστήρια λαϊκής τέχνης κλείνουν, αφού δεν υπάρχει ενδιαφέρον για την συνέχιση της παράδοσης από νεότερες ομάδες πληθυσμού. Στο παραλιακό μέτωπο του Ηρακλείου αναπτύσσονται επίσης βιοτεχνίες και συνεργεία, όλες όμως οι μονάδες αυτές δεν είναι διοικητικά και οικονομικά οργανωμένες, χωρίς τον απαραίτητο πολλές φορές εξοπλισμό με αποτέλεσμα την δύσκολη εδραίωση τους⁴⁰.

⁴⁰ Βλ. ο.π. σημ. 32

3.4 Συνοπτική παρουσίαση προτεραιοτήτων

Η ΚΠ URBAN II διαρθρώνεται ως εξής:

Προτεραιότητα 1: Πολυλειτουργική αναβάθμιση περιοχών – προστασία περιβάλλοντος

Χρηματοοικονομική βαρύτητα: 38,79 %

Στόχοι της προτεραιότητας 1:

- Δραστική αλλαγή των χρήσεων γης και της φυσιογνωμίας συγκεκριμένων ζωνών του παραλιακού μετώπου με τη δημιουργία δικτύου πολιτιστικών δραστηριοτήτων στο εντός των τειχών τμήμα και νέου σχεδίου οργάνωσης των κοινοχρήστων χώρων και των διεξόδων «αναπνοής» του αστικού ιστού για το τμήμα μέχρι την περιοχή του Γιόφυρο.
- Αναβάθμιση της ποιότητας του περιβάλλοντος και του αστικού εξοπλισμού της περιοχής.
- Διατήρηση και ανάδειξη της ιστορικής μνήμης με την αποκατάσταση του κελύφους συγκεκριμένων κτιριακών ενοτήτων⁴¹.

Πίνακας 3

Χρηματοδοτικά στοιχεία προτεραιότητας I	
Συνολικό Κόστος (Σ.Κ.)	4.500 ΧΙΛ. €
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	4.500 ΧΙΛ. €
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	3.375 ΧΙΛ. €
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	1.125 ΧΙΛ. €
Ιδιωτική Συμμετοχή	0 ΧΙΛ. €

Πηγή: ΥΠΕΧΩΔΕ ΕΠ URBAN II ΕΛΛΑΣ

Η προτεραιότητα 1 υλοποιείται μέσω των μέτρων που ακολουθούν:

Μέτρο 1.1 Κτιριακό συγκρότημα Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Μέτρο 1.2 Υποδομές υποστήριξης και διασύνδεσης δικτύου πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Μέτρο 1.3 Ολοκληρωμένη πολεοδομική παρέμβαση στον αστικό ιστό της περιοχής μελέτης και πιλοτικές εφαρμογές

⁴¹ Βλ. ο.π. σημ. 32

Προτεραιότητα 2: Στήριξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων – Καινοτομία

Χρηματοοικονομική βαρύτητα: 17,2 %

Στόχοι της προτεραιότητας 2:

- Στήριξη και εκσυγχρονισμός υπάρχουσας επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Ενίσχυση της απασχόλησης
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας
- Βελτίωση του επιπέδου κατάρτισης των κατοίκων και ιδιαίτερα των νέων και των γυναικών

Πίνακας 4

Χρηματοδοτικά στοιχεία προτεραιότητας 2	
Συνολικό Κόστος (Σ.Κ.)	1.200 ΧΙΛ .€
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	1.200 ΧΙΛ .€
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	900 ΧΙΛ .€
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	300 ΧΙΛ .€
Ιδιωτική Συμμετοχή	0 ΧΙΛ .€

Πηγή: ΥΠΕΧΩΔΕ ΕΠ URBAN II ΕΛΛΑΣ

Η προτεραιότητα 2 υλοποιείται μέσω του παρακάτω μέτρου:

Μέτρο 2.1: Στήριξη - ενίσχυση μικρών επιχειρήσεων

Προτεραιότητα 3: Κατάρτιση – καταπολέμηση της ανεργίας – ισότητα

Χρηματοοικονομική βαρύτητα: 37,93 %

Στόχοι της προτεραιότητας 3:

- Η στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων,
- Η καταπολέμηση ανεργίας,
- Η βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων,
- Η άρση κοινωνικού αποκλεισμού και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής για ομάδες που αντιμετωπίζουν κοινωνικά προβλήματα

Πίνακας 5

Χρηματοδοτικά στοιχεία προτεραιότητας 3	
Συνολικό Κόστος (Σ.Κ.)	4.400 ΧΙΛ .€
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	4.400 ΧΙΛ .€
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	3.302 ΧΙΛ .€
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	1.098 ΧΙΛ .€
Ιδιωτική Συμμετοχή	0 ΧΙΛ .€

Πηγή: ΥΠΕΧΩΔΕ ΕΠ URBAN II ΕΛΛΑΣ

Η Προτεραιότητα 3 υλοποιείται μέσω τριών μέτρων:

Μέτρο 3.1: Ενίσχυση απασχόλησης, δημιουργικότητας

Μέτρο 3.2: Νέες δομές κοινωνικής στήριξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων

Μέτρο 3.3: Δημιουργία κέντρου κατάρτισης σε θέματα περιβάλλοντος

Προτεραιότητα 4: Τεχνική Βοήθεια

Χρηματοοικονομική βαρύτητα: 6.03 %

Στόχοι της προτεραιότητας 4:

- Η εξασφάλιση επαρκούς τεχνικής βοήθειας για την υλοποίηση του Προγράμματος
- Η ευρεία δημοσιότητα του Επιχειρησιακού Προγράμματος και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN
- Η διασφάλιση της διαφάνειας και η βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων

Πίνακας 6

Χρηματοδοτικά στοιχεία προτεραιότητας 4	
Συνολικό Κόστος (Σ.Κ.)	700 ΧΙΛ .€
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	700 ΧΙΛ .€
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	521 ΧΙΛ .€
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	179 ΧΙΛ .€
Ιδιωτική Συμμετοχή	0 ΧΙΛ .€

Πηγή: ΥΠΕΧΩΔΕ ΕΠ URBAN II ΕΛΛΑΣ

Η Προτεραιότητα 4 υλοποιείται μέσω του παρακάτω μέτρου και υπομέτρων:

Μέτρο 4.1: Τεχνική Βοήθεια

Υπομέτρο 4.1.1: Διαχείριση, υλοποίηση, παρακολούθηση και έλεγχος

Υπομέτρο 4.1.2: Δημοσιότητα, πληροφόρηση του πολίτη, αξιολόγηση και εκπόνηση μελετών.

Ως εταιρική σχέση⁴² ορίζεται η σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων φορέων που δρουν ως ίσοι εταίροι για την επίτευξη ενός ή περισσότερων στόχων. Στην περίπτωση μας η σχέση αυτή επιτυγχάνεται μέσα από την συνεργασία των φορέων της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II για τις ανάγκες της μελέτης αυτής, σε όλα τα στάδια του προγράμματος.

Οι φορείς που συνεργάζονται είναι τρεις:

1. Δήμος Ηρακλείου
2. Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού Τουρισμού & Ανάπτυξης Ηρακλείου (ΔΕΠΤΑΗ)
3. Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος ο Δήμος Ηρακλείου Κρήτης είχε στενή συνεργασία εταιρικού τύπου με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, ώστε να διαχέεται η πληροφορία και να μεγιστοποιείται η κοινωνική συναίνεση. Στόχοι ήταν τόσο η μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση, όσο και η ύπαρξη εκπαιδευτικής και παραδειγματικής διάστασης στην όλη διαδικασία.. Δημιουργήθηκε **Συμβουλευτική Επιτροπή**, της οποίας οι συμμετέχοντες φορείς συνεργάστηκαν ώστε να προωθηθούν οι παραπάνω στόχοι. Οι φορείς υλοποίησης της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης είχαν συνεχή επαφή με τους φορείς υλοποίησης των άλλων ελληνικών προγραμμάτων URBAN.

Όσον αφορά στις αρμοδιότητες του κάθε φορέα, ο Δήμος Ηρακλείου μέσω του γραφείου Παλιάς Πόλης⁴³ (αναλαμβάνει όλα τα θέματα που αφορούν το τμήμα παλιά πόλης του δήμου Ηρακλείου) επιφορτίστηκε με την γενική διαχείριση του προγράμματος κατά την υλοποίησή του, έχοντας παράλληλα την βοήθεια της Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού, Τουρισμού και Ανάπτυξης Ηρακλείου για τον τομέα της οικονομικής διαχείρισης. Το Πανεπιστήμιο Κρήτης ανέλαβε την διαχείριση του τμήματος του προγράμματος που αφορά στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας και του Κέντρου Κατάρτισης σε θέματα περιβάλλοντος. Τέλος κάποιοι κάτοικοι συμμετείχαν μέσω φορέων τοπικού επιπέδου, όπως των πολιτιστικών συλλόγων.

⁴² Βλ. ο.π. σημ. 32

⁴³ Το γραφείο Παλιάς Πόλης υπάγεται στο δήμο Ηρακλείου και ασχολείται με όλα εκείνα τα θέματα που αφορούν στο κομμάτι της παλιάς πόλης του Ηρακλείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Για την συλλογή πληροφοριών και την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου με θέμα την αστική ανάπτυξη και την αξιολόγηση των ενδιάμεσων αποτελεσμάτων της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II στην πόλη του Ηρακλείου, επιλέχθηκε η μέθοδος του δομημένου ερωτηματολογίου.⁴⁴ Σύμφωνα με αυτήν ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει σε μία σειρά από προκαθορισμένες ερωτήσεις, οι οποίες διαμορφώθηκαν και προσαρμόστηκαν για να καλύψουν το σκοπό της έρευνας, ο οποίος είναι να αξιολογήσει τα ενδιάμεσα αποτελέσματα μέσα από την εφαρμογή της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II στην πόλη του Ηρακλείου.

Διαμορφώθηκαν (16) ερωτήσεις κλειστού τύπου⁴⁵ με κλιμακωτές απαντήσεις δομημένες με τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνεται ο ερωτώμενος. Ένα δομημένο ερωτηματολόγιο παρέχει επαρκείς πληροφορίες, είναι αποδεκτό απ' όλα τα υποκείμενα και δεν δημιουργεί προβλήματα στα στάδια της ανάλυσης αλλά διευκολύνει την ερμηνεία των αποτελεσμάτων⁴⁶. Για τους παραπάνω λόγους λοιπόν επιλέγεται η συγκεκριμένη μέθοδος. Οι ερωτώμενοι ήταν οι κάτοικοι της περιοχής παρέμβασης της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II, όπου την αποτελούν οι συνοικίες των Καμινίων, της Αγ. Τριάδας και του Αγ. Μηνά. Σε σύνολο κατοίκων 14.338 της περιοχής μελέτης, στην έρευνα το μέγεθος του δείγματος ήταν κάτοικοι (200). Καθώς στο σύνολο της περιοχής και ειδικότερα στην συνοικία της Αγ. Τριάδας διαμένουν αρκετοί μετανάστες, το δείγμα δεν ήταν ομοιογενές και το αποτελούσαν οι παρακάτω ομάδες:

- Έλληνες
- Μετανάστες - Αλλοδαποί

Οι ερωτώμενοι απάντησαν με προθυμία.

Πριν την διεξαγωγή της έρευνας, απαιτήθηκε μια πρωτοβάθμια έρευνα. Συγκεκριμένα έγιναν οι παρακάτω ενέργειες:

- Πέντε συναντήσεις με την υπεύθυνη της Εταιρείας Αναπτυξιακών Μελετών (ΕΤΑΜ) για παροχή πληροφοριών και αναγνωριστικών εκθέσεων για την πορεία του προγράμματος της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II.

⁴⁴ Βλ. Φίλιας Β. (2003), (β' έκδοση), «Εισαγωγή στη μεθοδολογία και στις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών», Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg

⁴⁵ Βλ. Bell J. (2001), «Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής έρευνας», Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg

⁴⁶ Βλ. Φίλιας ό.π. σημ. 1.

- Δώδεκα συναντήσεις με τους υπεύθυνους του τοπικού γραφείου URBAN του δήμου Ηρακλείου για την παροχή λεπτομερών πληροφοριών, προκηρύξεων των ενεργειών κατάρτισης του μέτρου 3.1, εκθέσεων προόδου εφαρμογής του επιχειρησιακού προγράμματος της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II από την 3^η και 4^η Συνεδρίαση Επιτροπής Παρακολούθησης, φωτογραφικού υλικού
- Έξι συναντήσεις με την υπεύθυνη του τοπικού γραφείου Διαχειριστικής Αρχής για την παροχή ενημερωτικών φυλλαδίων και φωτογραφικού υλικού.
- Συναντήσεις με τους υπεύθυνους των τεσσάρων Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης που υλοποιούν τις δράσεις του έργου «Ενέργειες κατάρτισης».

Στην παρούσα εργασία για την διεξαγωγή της έρευνας επιλέχθηκαν οι άξονες προτεραιότητας 1 και 3. Κύριος λόγος για την επιλογή αυτή αποτελεί η χρηματοοικονομική βαρύτητα τους, όπου είναι αρκετά μεγάλη στο σύνολο του ποσοστού της χρηματοδότησης. Συγκεκριμένα η πρώτη προτεραιότητα καταλαμβάνει 38,7% του συνολικού ποσοστού και αντίστοιχα η προτεραιότητα 3 το 37,9%. Οι προτεραιότητες 2 και 4 συγκεντρώνουν μόλις το 23% του συνόλου (διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 1

Πηγή: Παράρτημα (Διαγράμματα Εργασίας): Διάγραμμα 1

Επιπλέον, σχετικά με την τυπολογία των παρεμβάσεων των προτεραιοτήτων 1 και 3, το πρόγραμμα περιλαμβάνει κατασκευαστικά έργα και υποδομές στην πλειοψηφία του και έτσι είναι πιο εύκολο να παρακολουθηθούν τα ενδιάμεσα αποτελέσματα από την πορεία των έργων. Στην επόμενη παράγραφο θα παρουσιαστούν αναλυτικότερα τα μέτρα των προτεραιοτήτων 1 και 3.

Τέλος, όσον αφορά την προτεραιότητα 2 δεν έχει γίνει η προκήρυξη του μέτρου 2.1 ακόμη λόγω μεγάλης καθυστέρησης έκδοσης Κοινής Υπουργικής Απόφασης που θα καθορίσει το πλαίσιο των ενισχύσεων από Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα⁴⁷.

⁴⁷ Εταιρία Αναπτυξιακών Μελετών, «Έκθεση Προόδου Έτους 2006 για την εξέλιξη του προγράμματος URBAN II Ηρακλείου», Φεβρουάριος 2007

Προτεραιότητα 1: Πολυλειτουργική αναβάθμιση αστικών περιοχών – προστασία περιβάλλοντος

Μέτρο 1.1 Κτιριακό συγκρότημα Μουσείου Φυσικής Ιστορίας

Προϋπολογισμός ένταξης: 2.934.150,72 €

Στόχος της παρέμβασης όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο είναι η δραστική αλλαγή της φυσιογνωμίας του παραλιακού μετώπου σε πολιτιστικό άξονα, αφού μέχρι σήμερα αποτελούσε εγκαταλελειμμένη βιομηχανική ζώνη. Στο μέτρο 1.1 λοιπόν και βάση του στόχου αυτού προβλέπεται η αποκατάσταση του διατηρητέου τμήματος της παλιάς ηλεκτρικής όπου έχει κηρυχτεί διατηρητέο μνημείο βιομηχανικής κληρονομιάς και επαναχρησιμοποίηση του ως Μουσείο Φυσικής Ιστορίας συνολικής επιφάνειας 2.500 τ.μ.⁴⁸

Επιτυγχάνεται συνολικά η ανάδειξη και προβολή της ιστορικής μνήμης του κτιρίου. Επιπλέον, στα ανατολικά του οικοδομικού τετραγώνου δημιουργείται κτίριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και στη δυτική πλευρά χώροι Περιβαλλοντικής Επιμόρφωσης⁴⁹.

Μέτρο 1.2 Υποδομές υποστήριξης και διασύνδεσης δικτύου πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Προϋπολογισμός ένταξης: 350.000,00 €

Στόχος του μέτρου είναι η αναβάθμιση του περιβάλλοντος που είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένο στην περιοχή αυτή. Στα πλαίσια του 1.2 προβλέπεται η κατασκευή πλατείας (επιφάνειας 4.048 τ.μ.) με τον απαραίτητο εξοπλισμό στον χώρο της παλιάς λαχαναγοράς, απέναντι από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Επίσης περιλαμβάνονται και «ελαφριές κατασκευές» με λειτουργίες εκθετηρίου και περιπτέρου πληροφόρησης σε διάφορα θέματα⁵⁰. Για το έργο αυτό, υπάρχει μελέτη βραβευμένη στο Διεθνή Οργανισμό EUROSPAN.

⁴⁸ Κ. Π. URBAN II Hellas, Πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων περιοχών του δυτικού παραλιακού μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001-2006, Οκτώβριος 2001

⁴⁹ Τεύχος περιγραφής και τεκμηρίωσης της πρότασης από αρχιτέκτονα

⁵⁰ Εταιρία Αναπτυξιακών Μελετών, «Αναγνωριστική έκθεση για την εξέλιξη του προγράμματος URBAN II Ηρακλείου», Νοέμβριος 2005

Μέτρο 1.3 Ολοκληρωμένη αστική παρέμβαση στον αστικό ιστό της περιοχής μελέτης και πιλοτικές εφαρμογές

Προϋπολογισμός ένταξης: 2.171.532,00 €

Λόγω της κακής ποιότητας πολεοδομικής υποδομής προβλέπεται η ολοκληρωμένη αστική ανασυγκρότηση στην περιοχή μέσω μελετών και παρεμβάσεων υπό τη μορφή έργων. Συγκεκριμένα προβλέπονται οι παρακάτω δράσεις:

1.3.1 Μελέτη χάραξης αναπτυξιακών κατευθύνσεων

Το έργο αφορά την μελέτη χάραξης αναπτυξιακών κατευθύνσεων στην περιοχή παρέμβασης και εξετάζονται τα παρακάτω:

- Χρήσεις γης
- Επάρκεια κοινόχρηστων χώρων
- Συνθήκες πολεοδόμησης
- Διοικητική οργάνωση⁵¹

1.3.2 Προκαταρκτική πρόταση ανάπλασης της συνοικίας των Καμινίων και μελέτες εφαρμογής

Η πρόταση θα περιλαμβάνει προσδιορισμό κομβικών σημείων, διεύρυνση χώρου των πεζών και διαμόρφωση χώρων αναψυχής

1.3.3 Πιλοτικές εφαρμογές αναβάθμισης κοινόχρηστων

Το μέτρο περιλαμβάνει:

- Αγορά οικοπέδου για τη δημιουργία κοινόχρηστου χώρου, παιδικής χαράς στα Καμίνια
- Διαμόρφωση Πλατείας Ελευθέρας
- Διαμόρφωση Πλατείας Πετλέμπουρη
- Αγορά οικοπέδου για δημιουργία κοινόχρηστου χώρου στα Καμίνια (Β' φάση)
- Πιλοτικές εφαρμογές αναβάθμισης κοινόχρηστων χώρων στην περιοχή παρέμβασης, παραλιακού μετώπου δυτικού Ηρακλείου

⁵¹ Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, «Έκθεση προόδου εφαρμογής ΕΠ Ηρακλείου Κρήτης της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN II», Δεκέμβριος 2005

Προτεραιότητα 2: Στήριξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

Μέτρο 2.1 Στήριξη – ενίσχυση μικρών επιχειρήσεων

Προϋπολογισμός ένταξης: 1.000.000,00 € (δημόσια δαπάνη και ισόποση ιδιωτική συμμετοχή)

Η παρέμβαση αυτή έχει στόχο να προσφέρει οικονομικά κίνητρα για τη δημιουργία πολύ μικρών επιχειρήσεων, να προσελκύσει άλλες υφιστάμενες επιχειρήσεις να μετεγκατασταθούν από κεντρικά σημεία της πόλης στην περιοχή παρέμβασης και τέλος να παρέχει οικονομική στήριξη για τον εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων που ήδη λειτουργούν στην περιοχή.

Προτεραιότητα 3: Κατάρτιση – καταπολέμηση της ανεργίας – ισότητα

Μέτρο 3.1 Ενίσχυση Απασχόλησης και Δημιουργικότητας

Προϋπολογισμός ένταξης: 2.030.000,00 €

Το μέτρο αυτό υλοποιεί βραβείο EUROPAN με μελέτη που ολοκληρώθηκε με δαπάνες του Δήμου Ηρακλείου. Περιλαμβάνει πράξεις που θα γίνουν στον χώρο της παλιάς Λαχαναγοράς της πόλης και είναι οι παρακάτω:

- Δημιουργία Συμβουλευτικού Κέντρου Απασχόλησης Επιχειρηματικότητας και Μικρών Επιχειρήσεων
- Δημιουργία Κέντρου Γειτονιάς (εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων)
- Δημιουργία Κέντρου Ενημέρωσης και Ένταξης Αλλοδαπών
- Ενέργειες κατάρτισης

Μέτρο 3.2 Νέες Δομές Κοινωνικής Στήριξης Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων

Προϋπολογισμός ένταξης: 900.00,00 €

Το μέτρο περιλαμβάνει τις εξής πράξεις:

- Δημιουργία Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας για ηλικιωμένους
- Δημιουργία Συμβουλευτικού Σταθμού Οικογένειας
- Δημιουργία Βρεφονηπιακού Σταθμού

Μέτρο 3.3 Δημιουργία Κέντρου Κατάρτισης σε θέματα περιβάλλοντος

Προϋπολογισμός ένταξης: 675.000,00 €

Το Κέντρο θα δημιουργηθεί δίπλα στο χώρο που θα βρίσκεται το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, στο δυτικό μέρος του κτιρίου της Παλιάς Ηλεκτρικής⁵². Στόχος της ενέργειας αυτής είναι η εκπαίδευση όλων εκείνων που ενδιαφέρονται για την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη του. Η εκπαίδευση προβλέπει και την δημιουργία διαφόρων αντικειμένων από φυσικά υλικά με δυνατότητα δημιουργίας ακόμη και μικρής επιχείρησης χειροτεχνίας.

Φορέας Υλοποίησης για το μέτρο 1.1 είναι η Τεχνική Υπηρεσία του Πανεπιστημίου Κρήτης ενώ για τα υπόλοιπα μέτρα φορέας υλοποίησης είναι η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού Τουρισμού & Ανάπτυξης μαζί με το Γραφείο Παλιάς Πόλης Δήμου Ηρακλείου. Στην επόμενη παράγραφο παρουσιάζονται τα ενδιάμεσα αποτελέσματα από την εφαρμογή της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης.

---

⁵² Κ. Π. URBAN II Hellas, Πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων περιοχών του δυτικού παραλιακού μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001-2006, Οκτώβριος 2001

Σύμφωνα με τους στόχους που εξυπηρετεί το κάθε μέτρο, και οι οποίοι έχουν αναλυθεί στο κεφάλαιο 3, παρουσιάζονται οι παρακάτω πίνακες⁵³:

Αξονας Προτεραιότητας 1

Μέτρο 1.1 Κτιριακό συγκρότημα Μουσείου Φυσικής Ιστορίας

Πίνακας 1: Ποσοτικοποίηση των στόχων

Α. Δείκτες Πραγματοποίησης	Στόχος 2006
Αναπαλαίωση και ανακαίνιση κτιρίων (τ.μ)	3.901,41 τ.μ.
Αναπαλαίωση και ανακαίνιση κτιρίων (μονάδες)	1 μονάδα
Β. Δείκτες Αποτελέσματος	
Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση του έργου	15
Γ. Δείκτες επιπτώσεων	
Νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης	25
Νέες θέσεις εργασίας μερικής και εποχιακής απασχόλησης	0
Αύξηση των πολιτιστικών και κοινωνικών υποδομών της περιοχής	20%
Αύξηση των επισκεπτών στην περιοχή λόγω του μουσείου	80%
Αριθμός επισκεπτών μουσείου σε ετήσια βάση	100.000

Πηγή: ETAM ΑΕ «Έκθεση Προόδου για το έτος 2006»

Ενδιάμεσα αποτελέσματα μέτρου 1.1

- Έχει γίνει κατασκευή του φέροντα οργανισμού σε ποσοστό 90%. Αυτό που απομένει είναι η συνένωση της ενότητας I με το δυτικό τμήμα του κτιρίου (ενότητα II), όπου στεγάζονται ακόμη τα γραφεία του ασφαλιστικού φορέα της Δ.Ε.Η και μέχρι τώρα αυτό αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για την ολοκλήρωση των εργασιών.
- Η απορρόφηση του μέτρου ανέρχεται σε 2.618.652,84€, ποσοστό 88,7 του προϋπολογισμού ένταξης.
- Έχουν ανακαινιστεί και αναπαλαιωθεί 3.683,2 τ.μ.
- Έχει ανακαινιστεί 0,94 ποσοστό του ενός κτιρίου
- Δημιουργήθηκαν 13 θέσεις εργασίας κατά την υλοποίηση του έργου⁵⁴

Για τους υπόλοιπους δείκτες δεν γίνεται αναφορά γιατί οι τιμές για αυτούς είναι ακόμη μηδενικές. Είναι δείκτες επιπτώσεων και οι τιμές τους θα διαμορφωθούν μετά τη λειτουργία του έργου.

⁵³ ΝΟΣΤΟΣ Α.Ε. (ΑΝΑΔΟΧΟΣ) «Έκθεση Πρώτου Απολογισμού», Οκτώβριος 2005, Αθήνα

⁵⁴ Εταιρία Αναπτυξιακών Μελετών. «Έκθεση Προόδου Έτους 2006 για την εξέλιξη του προγράμματος URBAN II Ηρακλείου», Φεβρουάριος 2007

Για την αποπεράτωση του έργου απομένει το 10%. Το μόνο πρόβλημα που εντοπιζόταν μέχρι πρόσφατα ήταν η απομάκρυνση του ασφαλιστικού φορέα της Παλιάς Ηλεκτρικής που επιλύθηκε. Βρέθηκε άλλος χώρος στέγασης των γραφείων, όπου το ενοίκιο θα πληρώνει για 3 χρόνια το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Έχει γίνει τροποποίηση ΤΔΕ/ΤΔΥ στο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του έργου έως και 31-12-2007, καθώς και παράταση της προθεσμίας εκτέλεσης του έργου.

Οι εργασίες που απομένουν είναι αυτές της συνένωσης του διατηρητέου κτιρίου (Μουσείο Φυσικής Ιστορίας) με το δυτικό τμήμα. Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας θα ξεκινήσει τη λειτουργία του μέσα στο 2007 και θα αποτελέσει το πιο σύγχρονο σε όλη τη Μεσόγειο⁵⁵.

Μέτρο 1.2 Υποδομές υποστήριξης και διασύνδεσης δικτύου πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Δράσεις μέτρου:

1.2.1 Κατασκευή πλατείας παλιάς λαχαναγοράς

1.2.2 Κατασκευή και προμήθεια ανάλογου αστικού εξοπλισμού

1.2.3 Κατασκευή «ελαφριών» κατασκευών εντός του οικοδομικού τετραγώνου

Πίνακας 2: Ποσοτικοποίηση των στόχων

A. Δείκτες Πραγματοποίησης	Στόχος 2006
Χώροι που εφοδιάζονται με ελαφριές κατασκευές και εγκατάσταση αστικού εξοπλισμού (τ.μ)	152 τ.μ.
Διαμόρφωση πλατείας (μονάδες)	1 μονάδα
B. Δείκτες Αποτελέσματος	
Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση του έργου	4
Διαμόρφωση υπαίθριων & κοινόχρηστων χώρων (τ.μ)	4.048
Δημιουργία νέων επιχειρήσεων στην περιοχή συμπληρωματικά με την δομή και λειτουργία του μουσείου	4
Γ. Δείκτες επιπτώσεων	
Νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης	0
Νέες θέσεις εργασίας μερικής και εποχιακής απασχόλησης	0
Αύξηση υποδομής στους κοινόχρηστους χώρους της περιοχής	10%

Πηγή: ETAM ΑΕ «Έκθεση Προόδου για το έτος 2006»

Ενδιάμεσα αποτελέσματα μέτρου 1.2

- Δεν υπάρχουν στοιχεία για τις πραγματοποιηθείσες τιμές γι' αυτό το έργο γιατί μόλις στα τέλη του 2006 ξεκίνησε η κατασκευή του. Μέσα στο 2007 προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί το έργο, άλλωστε η συνολική προθεσμία εκτέλεσης⁵⁶ του είναι 240

⁵⁵ Εταιρία Αναπτυξιακών Μελετών, «Ετήσια έκθεση εκτέλεσης έτους 2006 του ΕΠ Ηρακλείου Κρήτης της ΚΠ URBAN II», Μάιος 2006

⁵⁶ Σύμβαση Δήμου Ηρακλείου με την ανάδοχο εταιρεία κατασκευής του έργου

ημέρες (8 μήνες περίπου) από την υπογραφή της σύμβασης, η οποία υπεγράφη στις 24 Οκτωβρίου 2006.

Μέτρο 1.3 Ολοκληρωμένη πολεοδομική παρέμβαση στον αστικό ιστό της περιοχής μελέτης και πιλοτικές εφαρμογές

Δράσεις μέτρου:

- 1.3.1. Μελέτη χάραξης αναπτυξιακών κατευθύνσεων για τις υποβαθμισμένες περιοχές του δυτικού παραλιακού μετώπου
- 1.3.2. Πρόταση ανάπλασης της συνοικίας των Καμινίων και μελέτες εφαρμογής
- 1.3.3. Πιλοτικές εφαρμογές αναβάθμισης κοινόχρηστων χώρων στην περιοχή παρέμβασης
  - 1.3.3.1. Αγορά οικοπέδου για τη δημιουργία κοινόχρηστου χώρου, Παιδικής Χαράς στα Καμίνια
  - 1.3.3.2. Πιλοτικές εφαρμογές αναβάθμισης κοινόχρηστων χώρων στην περιοχή παρέμβασης, Πλατεία Αγίας Βαρβάρας – Πλατεία Ελευθέρνης
  - 1.3.3.3. Πιλοτικές εφαρμογές αναβάθμισης κοινόχρηστων χώρων στην περιοχή παρέμβασης, Πλατεία Πετλέμπουρη
  - 1.3.3.4. Αγορά οικοπέδου για τη δημιουργία κοινόχρηστου χώρου (χώρο πρασίνου, αθλοπαιδιών και πεζοδρόμου) στα Καμίνια Β' φάση.
  - 1.3.3.5. Πιλοτικές εφαρμογές αναβάθμισης κοινόχρηστων χώρων στην περιοχή παρέμβασης, παραλιακό μέτωπο Δυτικού Ηρακλείου
  - 1.3.3.6. Διαμόρφωση οικοπέδου που αγοράστηκε στην περιοχή των Καμινίων για την δημιουργία Κοινόχρηστου Χώρου.

Πίνακας 3: Ποσοτικοποίηση των στόχων

A. Δείκτες Πραγματοποίησης	Στόχος 2006
Μελέτες	2
Αναπλάσεις και αναβαθμίσεις χώρων	4
Εκτάσεις που αναπλάθονται συνολικά (στρέμματα)	425 στρ
B. Δείκτες Αποτελέσματος	
Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση του έργου	9
Διαμόρφωση υπαίθριων & κοινόχρηστων χώρων (τ.μ)	6.500 τ.μ.
Γ. Δείκτες ελιπτώσεων	
Νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης	4
Αύξηση υποδομής στους κοινόχρηστους χώρους της περιοχής	20%

Πηγή: ΕΤΑΜ ΑΕ «Έκθεση Προόδου για το έτος 2006»

Ενδιάμεσα αποτελέσματα μέτρου 1.3

- Οι 2 μελέτες (δράση 1.3.1 και 1.3.2) έχουν ολοκληρωθεί.
- Έχουν αναπλασθεί και αναβαθμισθεί 3,3 χώροι
- Συνολικά σε έκταση έχουν αναπλασθεί 386,2 στρέμματα
- Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου δημιουργήθηκαν 5,5 θέσεις εργασίας
- Διαμορφώθηκαν 6.500 τ.μ. κοινόχρηστων και υπαίθριων χώρων
- Το ποσοστό αύξηση υποδομής στους κοινόχρηστους χώρους της περιοχής είναι 12,9 %.

Όσον αφορά στις εφαρμογές της δράσης 1.3.3 και πιο συγκεκριμένα τις πλατείες Αγίας Βαρβάρας, Ελευθέρης και Πετλέμπουρη έχουν ολοκληρωθεί παρά κάποια προβλήματα που παρουσιάστηκαν στα τέλη του 2006.

Επίσης έγινε αγορά δύο οικοπέδων για τη διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων που συνδέονται ουσιαστικά με τις πλατείες Πετλέμπουρη και Ελευθέρης.

Όσον αφορά στην ανάπτυξη και συγκεκριμένα στην δημιουργία χώρων περιπάτου αναψυχής, πάρκου, ποδηλατοδρόμου, παιδικής χαράς, πρασίνου, χώρων στάθμευσης, καθώς και στην δημιουργία υποδομών για την κάλυψη των αναγκών προσβασιμότητας σε άτομα με ειδικές ανάγκες βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή των δικτύων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης η κατασκευή τοιχείων και γενικότερα των οικοδομικών υποδομών, των προσβάσεων, κ.λ.π.

Άξονας Προτεραιότητας 2

Μέτρο 2.1 Στήριξη – Ενίσχυση ΠΜΕ

Πίνακας 4: Ποσοτικοποίηση των στόχων

A. Δείκτες Πραγματοποίησης	Στόχος 2006
Επιχειρήσεις που ενισχύονται	20
B. Δείκτες Αποτελέσματος	
Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση του έργου	10
Γ. Δείκτες ελιπτώσεων	
Νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης	7
Αύξηση υποδομής στους κοινόχρηστους χώρους της περιοχής	0

Πηγή: ETAM ΑΕ «Έκθεση Προόδου για το έτος 2006»

Ενδιάμεσα αποτελέσματα μέτρου 2.1

- Δεν υπάρχουν πραγματοποιηθείσες τιμές για τους παραπάνω δείκτες λόγω μη ενεργοποίησης του έργου. Ο λόγος που το εν λόγω έργο έχει καθυστερήσει τόσο είναι γιατί μέχρι τώρα δεν είχε εκδοθεί η σχετική ΚΥΑ που αφορά το πλαίσιο για τη ρύθμιση σχετικά με τα θέματα που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις των ΠΜΕ. Προβλέπεται έως το τέλος του 2007 να έχουν επιλεγεί οι επιχειρήσεις που θα ενισχυθούν.

Αξονας Προτεραιότητας 3

Πίνακας 5: Ποσοτικοποίηση των στόχων

A. Δείκτες Πραγματοποίησης	Στόχος 2006
Κτίρια νέα	1
Κτίρια νέα (τ.μ.)	1000 τ.μ.
Δομές απασχόλησης και δημιουργικότητας	3
Καταρτιζόμενοι	140
B. Δείκτες Αποτελέσματος	
Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση του έργου	27
Γ. Δείκτες επιπτώσεων	
Νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης	13
Αύξηση υποδομής στους κοινόχρηστους χώρους της περιοχής	0

Πηγή: ETAM ΑΕ «Έκθεση Προόδου για το έτος 2006»

Μέτρο 3.1 Ενίσχυση Απασχόλησης & Δημιουργικότητας

Το μέτρο περιλαμβάνει τα εξής έργα:

1. Κτιριακό συγκρότημα μονάδων ενίσχυσης απασχόλησης, δημιουργικότητας, και πολιτισμού
2. Εξοπλισμός για το κτιριακό συγκρότημα
3. Ενέργειες εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας για τους αλλοδαπούς
4. Ενέργειες κατάρτισης (μαγειρική, ζαχαροπλαστική, αργυρο – χρυσοχοΐα, κοπτική, Ραπτική, επεξεργασία μετάλλων)

Το κτιριακό συγκρότημα για την ενίσχυση της απασχόλησης και δημιουργικότητας στην πλατεία όπου βρίσκεται η παλιά λαχαναγορά της πόλης του Ηρακλείου θα περιλαμβάνει κέντρο γειτονιάς (αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, εργαστήριο πληροφορικής) για τους κατοίκους και κέντρο ενημέρωσης και ένταξης αλλοδαπών. Στο κέντρο γειτονιάς θα απασχολούνται δημιουργικά όσες γυναίκες και νέοι το επιθυμούν. Αντίστοιχα για το κέντρο ενημέρωσης και ένταξης των αλλοδαπών, θα παρέχεται βοήθεια σε όσους αλλοδαπούς ζουν στην περιοχή, ώστε να ενταχθούν στην τοπική κοινωνία.

Το τρίτο έργο του μέτρου απευθύνεται στους αλλοδαπούς και αφορά την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας μέσα από 2 προγράμματα που προβλέπονται.

Το τέταρτο έργο αφορά ενέργειες κατάρτισης ανέργων και υποαπασχολούμενων σε θέματα τουρισμού, αργυρό – χρυσοχοΐας, κοπτικής – ραπτικής και αρχιτεκτονικής κήπων και πάρκων.

Ενδιάμεσα αποτελέσματα μέτρου 3.1

- Ως προς τα κτίρια ολοκληρώθηκε το 70% μέχρι το 2006, συνολικά 686 τ.μ. Έχει ολοκληρωθεί ο φέροντας οργανισμός και έχουν ξεκινήσει οι ηλεκτρολογικές και υδραυλικές εργασίες.
- Τα 2 προγράμματα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας ολοκληρώθηκαν μέσα στο 2006. Συμμετείχαν συνολικά 40 μετανάστες εκ των οποίων 20 γυναίκες και 20 άνδρες. Στην πορεία υλοποίησης των προγραμμάτων αποχώρησαν 10 άτομα, επομένως τα προγράμματα ολοκληρώθηκαν επιτυχώς από 30 μετανάστες.
- Σχετικά με τις ενέργειες κατάρτισης, καθυστέρησε η έναρξή τους αλλά ολοκληρώθηκε μέσα στο 2006 με συμμετοχή 124 καταρτιζόμενων. Δεν πραγματοποιήθηκαν μαθήματα για την επεξεργασία μετάλλων και την αναπαλαίωση παλαιών αντικειμένων λόγω μικρού αριθμού υποψηφίων καταρτιζόμενων.

Μέτρο 3.2 Νέες δομές κοινωνικής στήριξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων

Το μέτρο περιλαμβάνει τα εξής έργα:

1. Κατασκευή Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας για ηλικιωμένους, συμβουλευτικού σταθμού οικογενειών και βρεφονηπιακού σταθμού.
2. Εξοπλισμός των παραπάνω δόμων
3. Προσωπικό των παραπάνω δομών

Πίνακας 6: Ποσοτικοποίηση των στόχων

A. Δείκτες Πραγματοποίησης	Στόχος 2006
Κτιριακές δομές - βρεφονηπιακός σταθμός (μονάδες)	1
Κτιριακές δομές - βρεφονηπιακός σταθμός (τ.μ.)	271,25 τ.μ.
Κτιριακές δομές κοινωνικής φροντίδας (μονάδες)	2
Κτιριακές δομές κοινωνικής φροντίδας (τ.μ.)	823,2
Δυναμικότητα βρεφον. σταθμών	30
B. Δείκτες Αποτελέσματος	
Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση του έργου	9
Γ. Δείκτες επιπτώσεων	
Νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης	5
Χρησιμοποίηση των δομών από το 15% των γυναικών της περιοχής	15%

Πηγή: ETAM ΑΕ «Έκθεση Προόδου για το έτος 2006»

Ενδιάμεσα αποτελέσματα μέτρου 3.2

- Οι κτιριακές υποδομές (κοινωνικής φροντίδας, βρεφονηπιακών σταθμού) έχουν ολοκληρωθεί, καθώς και η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού και πρόσληψη προσωπικού. Οι μονάδες λειτουργούν κανονικά από τα μέσα του 2006. Οι δομές

συνολικά καλύπτουν 1.094,45 τ.μ.

- Δημιουργήθηκαν 9 θέσεις εργασίας κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου και 3 θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης. Ο βρεφονηπιακός σταθμός εξυπηρετεί 30 βρέφη και νήπια με αναπηρίες και η μονάδα κοινωνικής πρόνοιας 100 ηλικιωμένους της περιοχής.

Μέτρο 3.3 Δημιουργία Κέντρου Κατάρτισης σε θέματα περιβάλλοντος

Το κέντρο θα λειτουργήσει δίπλα στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας αλλά λόγω προβλημάτων που έχουν παρουσιαστεί για την απομάκρυνση των γραφείων του Οργανισμού Ασφάλισης Προσωπικού Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (ΟΑΠ - ΔΕΗ) δεν έχει προχωρήσει. Το πρόβλημα επιλύθηκε και εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος του 2007 θα έχει τεθεί σε λειτουργία το κέντρο και όλο το συγκρότημα του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Αναβάθμιση παραλιακής ζώνης Ηρακλείου – Προστασία περιβάλλοντος

Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο έχει την μεγαλύτερη χρηματοοικονομική βαρύτητα και θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα έργα στο δήμο Ηρακλείου, ιδιαίτερα λόγω του σημείου που έχει επιλεγεί να λειτουργήσει. Το κτίριο βρίσκεται στην παραλιακή οδό της πόλης, πολύ κοντά στο λιμάνι και σε αρκετά αξιοθέατα και θα είναι καθημερινά προσβάσιμο από δημότες, Έλληνες και ξένους παραθεριστές κυρίως την καλοκαιρινή περίοδο.

Οι περισσότεροι κάτοικοι της περιοχής παρέμβασης όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 2 γνωρίζουν για την κατασκευή του Μουσείου. Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας ήδη λειτουργούσε σε άλλη κεντρική λεωφόρο της πόλης και τώρα γίνεται μετεγκατάσταση σε ένα πιο εκσυγχρονισμένο και μεγαλύτερο κτίριο στην παραλιακή οδό.

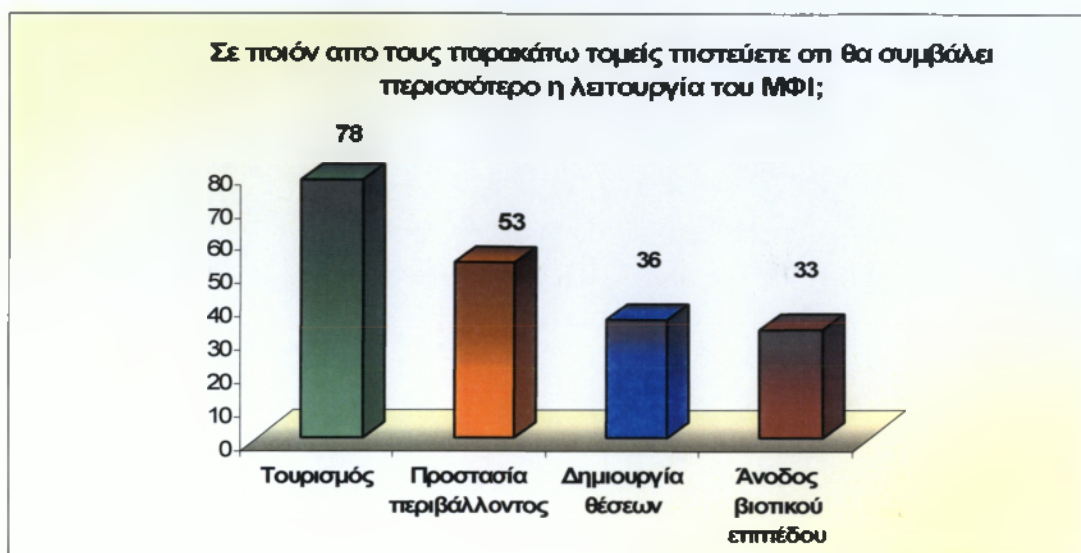

Πηγή: Παράρτημα - Διάγραμμα 2

Λόγω της ευνοϊκής θέσης του Μουσείου το μεγαλύτερο ποσοστό ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία του θα αυξήσει τον αριθμό των τουριστών στην πόλη του Ηρακλείου. Στο διάγραμμα 3 απεικονίζονται και τα υπόλοιπα ποσοστά των απαντήσεων, όπου παρατηρούμε ότι μεγάλος αριθμός ερωτηθέντων θεωρεί ότι το ΜΦΙ θα αναβαθμίσει την ποιότητα του περιβάλλοντος στην πόλη και θα αλλάξει την φυσιογνωμία της παραλιακής ζώνης από βιομηχανική σε πολιτιστική.

Στο ίδιο σημείο βρισκόταν μέχρι και πριν 3 χρόνια το παλιό κτίριο της ΔΕΗ και ακριβώς

απέναντι από το κτίριο αυτό βρισκόταν η παλιά λαχαναγορά της πόλης, η οποία εμφάνιζε έντονα τα σημάδια της εγκατάλειψης και της ρύπανσης.

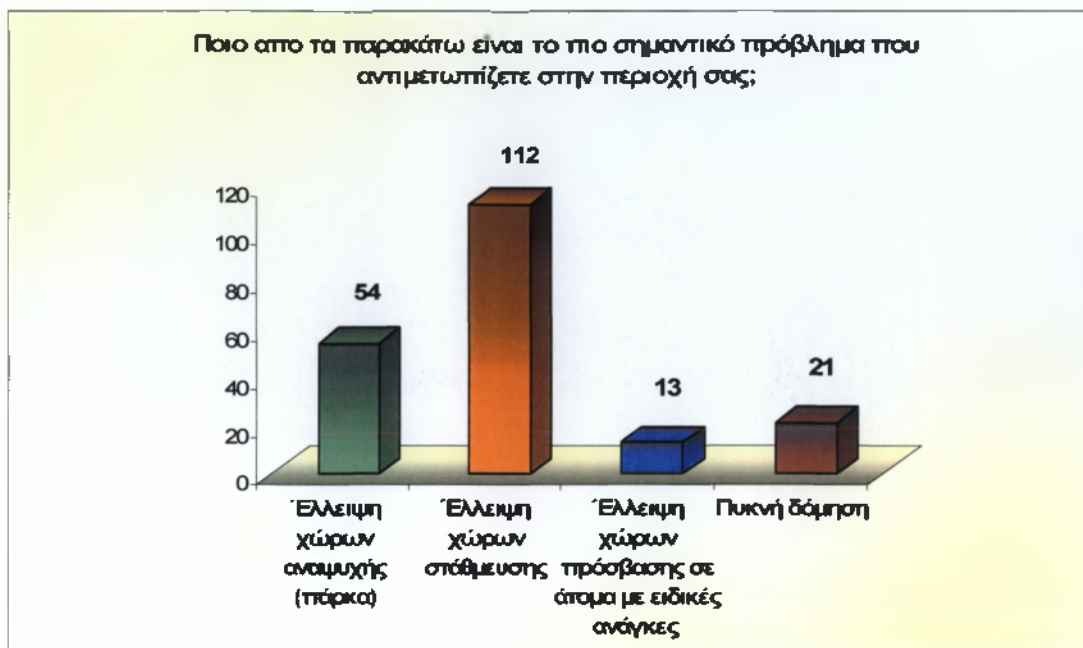

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 3

Πολεοδομικές Παρεμβάσεις

Η περιοχή παρέμβασης της κοινοτικής πρωτοβουλίας παρουσιάζει έντονη υποβάθμιση και κακή υποδομή, έτσι ώστε οι κάτοικοι να μη μπορούν να ικανοποιήσουν βασικές τους ανάγκες. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους που επιλέχθηκε η συγκεκριμένη περιοχή για να αναδειχθούν κεντρικά σημεία της και να γίνουν έργα ανάπτυξης. Τεράστιο παρουσιάζεται το πρόβλημα της έλλειψης χώρων στάθμευσης και όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 4 απασχολεί σοβαρά το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων αφού θεωρούν ότι είναι το πιο σημαντικό πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν. Το 1/4 των κατοίκων της περιοχής προβληματίζεται με την έλλειψη χώρων αναψυχής (πάρκα) και μόλις το 7% με την έλλειψη που υπάρχει σε χώρους πρόσβασης ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες που απάντησαν τα παραπάνω ερωτήματα έχουν οικογένεια άρα είναι εύλογο να βλέπουν τα συγκεκριμένα προβλήματα ως σημαντικότερα, σε αντίθεση με ένα μικρό ποσοστό, κυρίως φοιτητές που θεωρούν μείζον πρόβλημα για την περιοχή τους την πυκνή δόμηση.

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 4

Έργα ανάπλασης αποτελούν οι κατασκευές των τριών πλατειών στην περιοχή παρέμβασης της κοινοτικής πρωτοβουλίας. Για τους περισσότερους το έργο αυτό έχει βελτιώσει κατά πολύ την ποιότητα ζωής τους όπως απεικονίζεται και στο διάγραμμα 6.

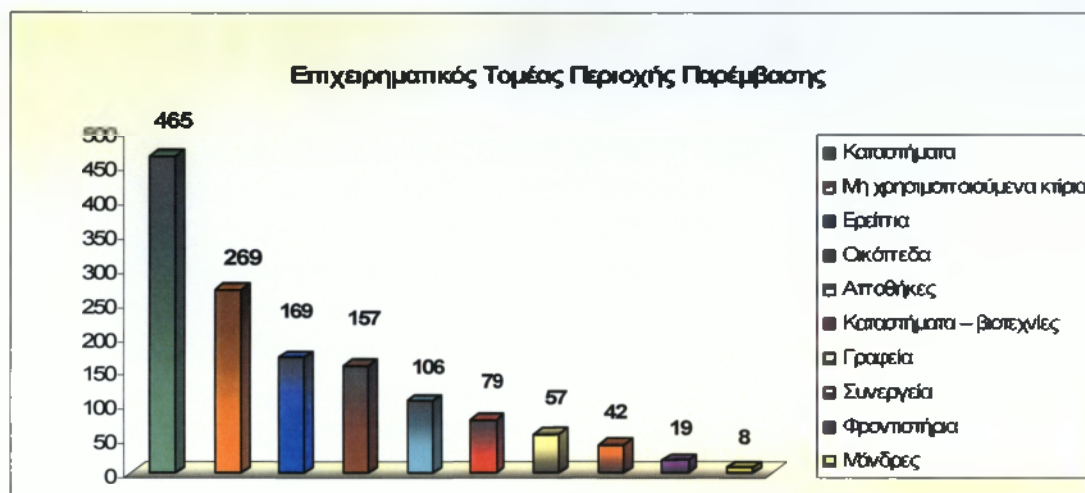

Πηγή: Παράρτημα - Διάγραμμα 6

Επιχειρηματικός τομέας της περιοχής παρέμβασης

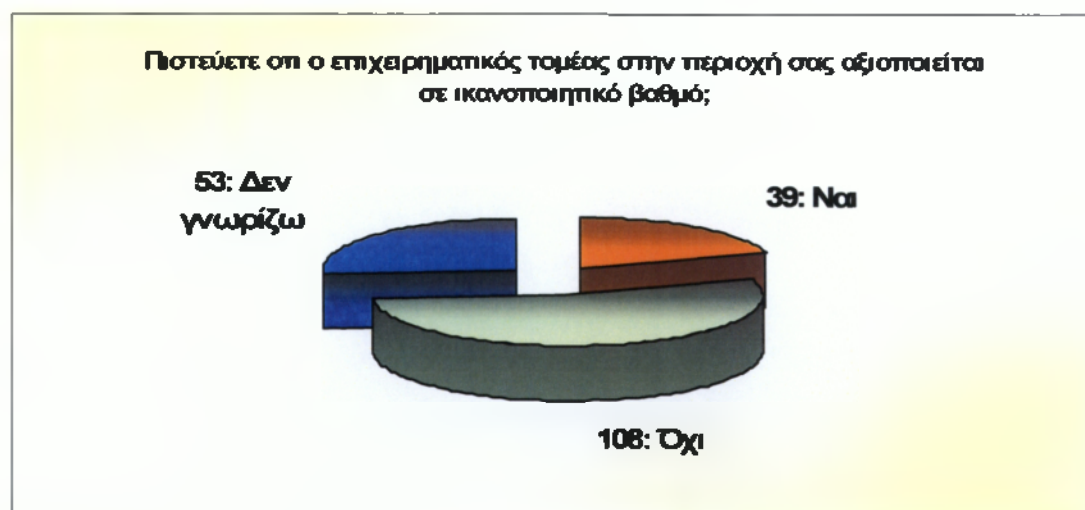
Σχετικά με τον ανάπτυξη του επιχειρηματικού τομέα της περιοχής μελέτης τα πρώτα στοιχεία τα έχουμε από το Ίδρυμα Τεχνολογίας & Έρευνας. Όπως μπορούμε να διακρίνουμε από το διάγραμμα ο ενεργός επιχειρηματικός τομέας αποτελείται από 662 μονάδες.

Πηγή: Παράρτημα – Ίδρυμα Τεχνολογίας & Έρευνας

Αντίθετα 709 (μη χρησιμοποιούμενα κτίρια, ερείπια, οικόπεδα, αποθήκες, μάνδρες) είναι χώροι που θα μπορούσαν, αν όχι όλοι κάποιοι από αυτούς να έχουν αξιοποιηθεί ώστε να αποτελούν επιχειρηματικές μονάδες.

Μεγάλος αριθμός όπως απεικονίζεται στο διάγραμμα 7 πιστεύουν ότι δεν αξιοποιείται σε ικανοποιητικό βαθμό ο επιχειρηματικός τομέας στην περιοχή.

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 7

Λίγοι είναι εκείνοι που δηλώνουν ικανοποιημένοι με την επιχειρηματική πορεία ενώ υπάρχουν και ένας μικρός αριθμός ερωτηθέντων που δεν γνωρίζουν σχετικά με αυτό.

Το μέτρο 2.1 της προτεραιότητας 2 αφορά την στήριξη και ενίσχυση των επιχειρήσεων στην περιοχή. Υλοποιείται μέσω 3 δράσεων, της οικονομικής στήριξης των επιχειρήσεων που ήδη υπάρχουν, την ενίσχυση για την μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από κεντρικές οδούς της πόλης και τέλος την οικονομική ενίσχυση για τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών μονάδων. Πολλοί παραπάνω από τους μισούς ερωτηθέντες με βάση το διάγραμμα 8 απάντησαν ότι θεωρούν αναγκαίο στην περιοχή τους την οικονομική ενίσχυση των ήδη υφιστάμενων μονάδων. Κάποιοι από τους κατοίκους της περιοχής που έχουν καταστήματα στην περιοχή μελέτης μας είπαν ότι δεν θα τους συνέφερε η μεταφορά και λειτουργία μονάδων από το κέντρο στη γειτονιά τους γιατί αυτό θα παραγκώνιζε την δική τους τοπική επιχειρηματική δράση.

Μικρός ήταν ο αριθμός εκείνων που απάντησαν ότι πρέπει να ενισχυθούν και να δημιουργηθούν νέες επιχειρήσεις. Ακόμη λιγότεροι θέτουν ως αναγκαία την μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από τους κεντρικούς δρόμους της πόλης του Ηρακλείου.

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 8

Ενίσχυση απασχόλησης και δημιουργικότητας

Στην περιοχή παρέμβασης αρκετοί ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Ηλικιωμένοι, γυναίκες, νέοι και άτομα με ειδικές ανάγκες προσπαθούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους μέσα από όσα τους προσφέρει η περιοχή στην οποία κατοικούν. Αρκετοί είναι άνεργοι και άλλοι αναζητούν βελτίωση των δεξιοτήτων τους προκειμένου να βρουν ευκολότερα εργασία. Παρατηρώντας το διάγραμμα 9 οι περισσότεροι δίνουν έμφαση στο πρόβλημα της εύρεσης εργασίας και το θεωρούν σημαντικό για την βελτίωση της κοινωνικής τους ζωής. Ένα μικρό ποσοστό πιστεύει ότι σημαντικό θα ήταν να υλοποιηθούν δράσεις για την βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζόμενων και ακόμη λιγότεροι πιστεύουν ότι σημαντικό μέρος του πληθυσμού έχουν οι ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη στήριξη τους.

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 9

Στην περιοχή παρέμβασης κατοικούν αρκετοί μετανάστες και αυτό το επιβεβαιώνουν και οι απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτηθέντες⁵⁷. Για τους περισσότερους Έλληνες πολλές φορές είναι δύσκολο να έχουν μια καλή σχέση με κάποιο αλλοδαπό/μετανάστη. Κάποιοι νιώθουν φόβο απέναντί τους, κάποιοι άλλοι όμως τους προσεγγίζουν διατηρώντας μια αρκετά καλή σχέση. Οι περισσότεροι δεν έχουν και τόσο καλή σχέση με τους μετανάστες⁵⁸. Πολλοί έρχονται στην Ελλάδα προκειμένου να βρουν καλύτερες ευκαιρίες για εργασία αλλά και ευνοϊκότερες συνθήκες ζωής για τους ίδιους και τις οικογένειες τους. Η γνώση της Ελληνικής γλώσσας κάποιες φορές μπαίνει εμπόδιο στην εύρεση εργασίας γι' αυτούς. Αυτό πιστεύει και το μεγαλύτερο ποσοστό ερωτηθέντων ενώ λίγοι είναι εκείνοι

⁵⁷ Παράρτημα – Διάγραμμα 10

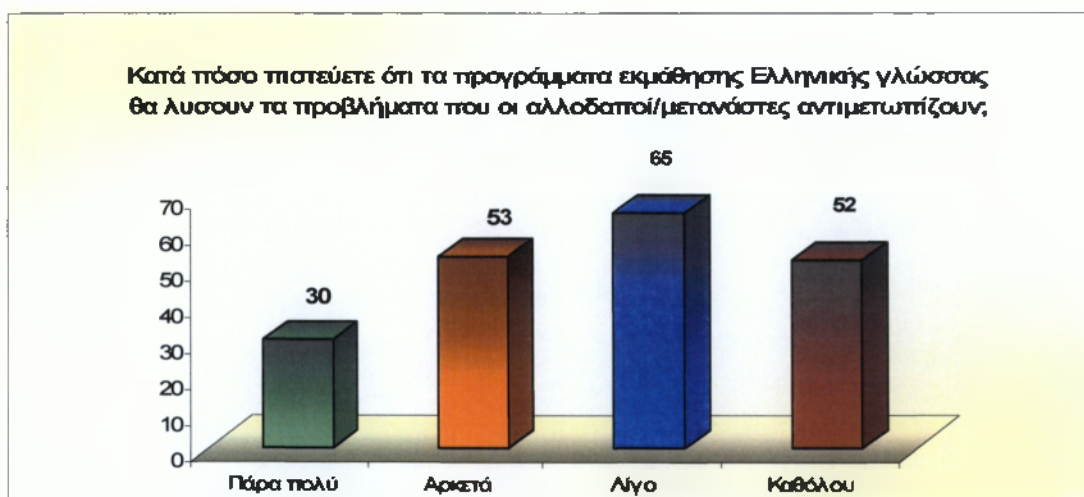
⁵⁸ Παράρτημα – Διάγραμμα 11

που δεν θεωρούν πρόβλημα για τους μετανάστες τη μη γνώση της Ελληνικής γλώσσας για την εύρεση εργασίας.

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 12

Η προτεραιότητα 3 της κοινοτικής πρωτοβουλίας υλοποιεί προγράμματα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας για τους αλλοδαπούς προκειμένου να κάνουν ευκολότερες τις συνθήκες εύρεσης εργασίας αλλά και την ζωή τους ευκολότερη στις καθημερινές και κάθε είδους συναλλαγές τους με τους Έλληνες. Οι περισσότεροι σύμφωνα με τις απαντήσεις που απεικονίζονται στο διάγραμμα 13 πιστεύουν ότι η εκμάθηση Ελληνικής γλώσσας κατ' ελάχιστο θα δώσει λύση στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ενώ με μικρή διαφορά κάποιιοι πιστεύουν ότι θα τους βοηθήσει αρκετά και ανάλογο ποσοστό ότι δεν θα τους βοηθήσει καθόλου. Λίγοι είναι επίσης εκείνοι που πιστεύουν ότι θα βοηθηθούν πάρα πολύ από αυτά τα προγράμματα.

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 13

Δομές κοινωνικής στήριξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων

Στα πλαίσια της προτεραιότητας 3 της κοινοτικής πρωτοβουλίας γίνονται προσπάθειες για την κοινωνική στήριξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Μια νέα δομή Κοινωνικής Πρόνοιας κατασκευάστηκε για το σκοπό αυτό και λειτουργεί φιλοξενώντας ηλικιωμένους, κακοποιημένες γυναίκες καθώς και βρέφη με αναπηρίες. Τα περισσότερα άτομα είναι γνώστες της λειτουργίας αυτής της προνοιακής μονάδας ενώ λίγοι είναι αυτοί που δεν γνωρίζουν γι' αυτή τη μονάδα⁵⁹.

Η δομή λειτουργεί και παρέχει τις υπηρεσίες της στις ομάδες που προαναφέρθηκαν. Σε αυτήν παρέχουν τις υπηρεσίες τους κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλευτές, φυσιοθεραπευτές, παιδοψυχολόγοι και άλλες ειδικότητες. Οι περισσότεροι λοιπόν με τη λειτουργία της δομής, πιστεύουν ότι βοηθάει πάρα πολύ στη στήριξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, ενώ λίγοι είναι εκείνοι που θεωρούν ότι δεν παρέχεται καθόλου στήριξη σε ηλικιωμένους και βρέφη με αναπηρίες.

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 15

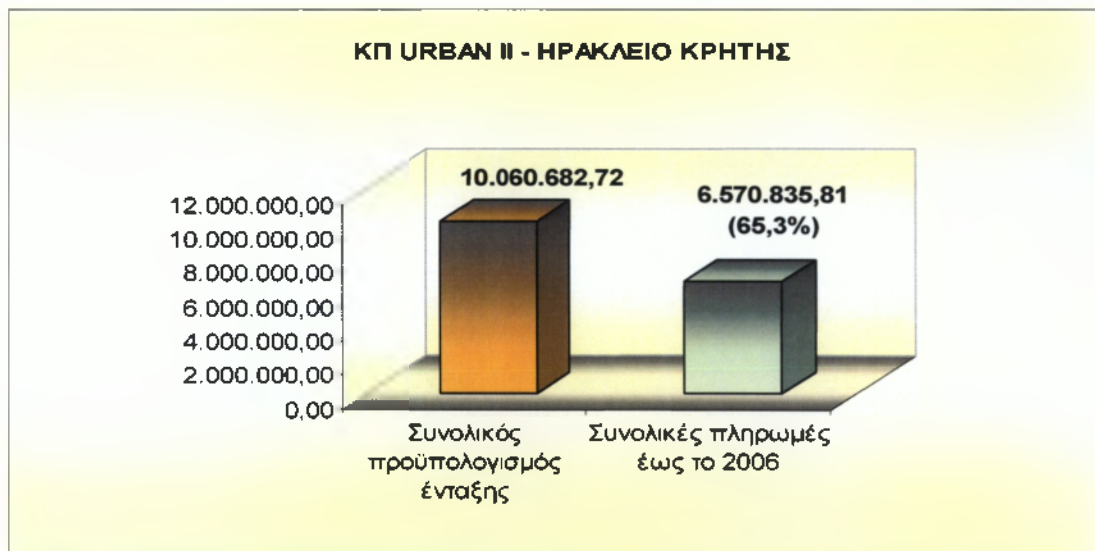
⁵⁹ Παράρτημα – Διάγραμμα 14

5.2 Συμπεράσματα - Αξιολόγηση

Τα έργα του ΕΠ της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης αποτελούν έργα πνοής για την περιοχή παρέμβασης αλλά και για το σύνολο των κατοίκων της πόλης. Επιπλέον οι ενέργειες που υλοποιήθηκαν έθεσαν τις βάσεις για τη βελτίωση των συνθηκών σε τομείς όπως του περιβάλλοντος και της απασχόλησης.

Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην αλλαγή της φυσιογνωμίας στην παραλιακή ζώνη του Ηρακλείου από βιομηχανική σε πολιτιστική ώστε να διαμορφωθεί ένα ελκυστικό περιβάλλον για την ανάπτυξη διαφόρων δραστηριοτήτων. Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα μέχρι το τέλος του 2006 η ΚΠ URBAN II είχε απορροφήσει το 65,3% του συνολικού προϋπολογισμού ένταξης. Ενεργοποιήθηκαν όλα τα μέτρα εκτός από το μέτρο 2.1 για οποίο όπως αναφέρεται και στο κεφάλαιο 4.4 απαιτείται πρώτα η ρύθμιση σχετικά με τα θέματα που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις των ΠΜΕ.

Πηγή: Παράρτημα (Διαγράμματα Εργασίας)- Διάγραμμα 2

Οι συνολικές παρεμβάσεις της ΚΠ URBAN II ανά τυπολογία ήταν:

- Κατασκευαστικά έργα: 5
- Μελέτες - Προτάσεις: 2
- Επιδοτήσεις Επιχειρήσεων: 1
- Δομές Κοινωνικής Στήριξης: 1

- Ενέργειες Κατάρτισης: 8
- Προγράμματα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας: 2

Από αυτές τις παρεμβάσεις ολοκληρώθηκαν:

- 4 κατασκευαστικά έργα εκ των οποίων το ΜΦΙ, το οποίο έχει κατά 90% ολοκληρωθεί.
- 2 Μελέτες,
- 1 Δομή Κοινωνικής Στήριξης
- 8 Ενέργειες Κατάρτισης
- 2 Προγράμματα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας

Κατασκευαστικά Έργα:

Με την εφαρμογή της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης και μέχρι το 2006 υπήρξε αύξηση υποδομής σε κοινόχρηστους χώρους και χώρους πρασίνου της περιοχής κατά 22%. Σε αυτό συνέβαλλε η ανάπλαση των 3 πλατειών (Αγ. Βαρβάρας, Ελευθέρης και Πετλέμπουρη). Από τις παρεμβάσεις αναβάθμισης κοινόχρηστων χώρων στο Δυτικό Παραλιακό Μέτωπο που έγιναν στα πλαίσια του μέτρου 3 αναπλάστηκαν 16,2 στρέμματα, έχουν δημιουργηθεί μέχρι το 2006 υπαίθριοι χώροι στάθμευσης για 53 θέσεις ενώ προβλέπονται μέχρι το τέλος του 2007 να αυξηθούν σε 181. Επίσης με την κατασκευή του ΜΦΙ στα πλαίσια του μέτρου 1 παράλο που δεν έχει ξεκινήσει ακόμη τη λειτουργία του καθώς απομένει σε κατασκευαστικό επίπεδο ένα 10% ακόμη για την αποπεράτωσή του έχει αλλάξει αισθητά η φυσιογνωμία στο παραλιακό μέτωπο της πόλης. Με τη λειτουργία του θα έχουμε αύξηση των επισκεπτών στην περιοχή κατά 80% και φυσικά αύξηση των πολιτιστικών και κοινωνικών υποδομών⁶⁰. Παράλληλα αυτό θα έχει επιπτώσεις και στον επιχειρηματικό τομέα της πόλης που παρουσιάζεται υποβαθμισμένος, καθώς θα δημιουργηθούν επιχειρήσεις συμπληρωματικά με τη δομή του ΜΦΙ.

Η κατασκευή του κτιριακού συγκροτήματος Μονάδων ενίσχυσης, απασχόλησης, δημιουργικότητας και πολιτισμού στο χώρο της παλιάς λαχαναγοράς θα ενισχύσει την απασχόληση στην περιοχή παρέμβασης και θα συμβάλει στην αύξηση υποδομής σε κοινόχρηστους χώρους.

⁶⁰ Εταιρία Αναπτυξιακών Μελετών, «Έκθεση Προόδου Έτους 2006 για την εξέλιξη του προγράμματος URBAN II Ηρακλείου». Φεβρουάριος 2007

Δομές Κοινωνικής Στήριξης:

Αύξηση παρουσιάστηκε και ως προς τις υποδομές Κοινωνικής Στήριξης με τη δημιουργία παιδικού σταθμού, βρεφονηπιακού σταθμού⁶¹ που σήμερα φιλοξενεί 30 βρέφη και παρέχονται οι απαραίτητες υπηρεσίες. Επίσης στη Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας που λειτουργεί για ηλικιωμένους παρέχεται νοσηλευτική και ιατρική φροντίδα, παρέχονται υπηρεσίες από φυσιοθεραπευτή⁶² καθώς και δημιουργική απασχόληση.

Ενέργειες Κατάρτισης – Προγράμματα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας:

Με τις ενέργειες και τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν στην περιοχή παρέμβασης βοηθήθηκαν οι κάτοικοι της περιοχής που συμμετείχαν ως προς τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους ώστε να είναι ικανοί να διεκδικήσουν περισσότερες και καλύτερες ευκαιρίες και συνθήκες εργασίας. Ιδιαίτερη ήταν η κοινωνική στήριξη για τους αλλοδαπούς που συμμετείχαν στις ενέργειες κατάρτισης.

Μέχρι το τέλος του 2006 αξιοποιήθηκαν 12.963,65 τ.μ. έκταση γης για αναπαλαίωση κτιρίων και δημιουργία κοινόχρηστων χώρων σε προβλεπόμενο σύνολο 14.115,31 τ.μ. Επίσης δημιουργήθηκαν 44 θέσεις εργασίας κατά την υλοποίηση των έργων της ΚΠ URBAN II ενώ έχουν προβλεφθεί μέχρι την ολοκλήρωση όλων των παρεμβάσεων 58 θέσεις εργασίας.

Αξιολογώντας την πορεία από την εφαρμογή της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο της Κρήτης μέχρι το 2006 οι παρεμβάσεις που έγιναν στην περιοχή ενδιαφέροντος παρείχαν κατά μεγάλο ποσοστό αστική αναζωογόνηση και κυρίως έθεσαν τις βάσεις για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση με στόχο μια βιώσιμη και διαρκής ανάπτυξη.

Κατά σχετικά μεγάλο αριθμό ατόμων σύμφωνα και με το διάγραμμα ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει επιτευχθεί αφού οι δημότες πιστεύουν ότι υλοποιούνται επαρκώς οι δράσεις και οι ενέργειες για την αστική ανάπτυξη.

Μέσω των προσπαθειών της ΕΕ για την άσκηση μίας σωστής περιφερειακής πολιτικής δημιουργούνται ευκαιρίες που κάθε κράτος και ειδικότερα κάθε Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορεί να εκμεταλλευτεί με στόχο την αστική τοπική ανάπτυξη. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ένα πλαίσιο στρατηγικής ανάλογα με τις ανάγκες που υπάρχουν, καθώς κάθε πόλη είναι διαφορετική, με διαφορετικά προβλήματα και θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη χάραξη ενός ολοκληρωμένου προγραμματισμού και στρατηγικής για την αστική ανάπτυξη είναι πολύ σημαντικός και

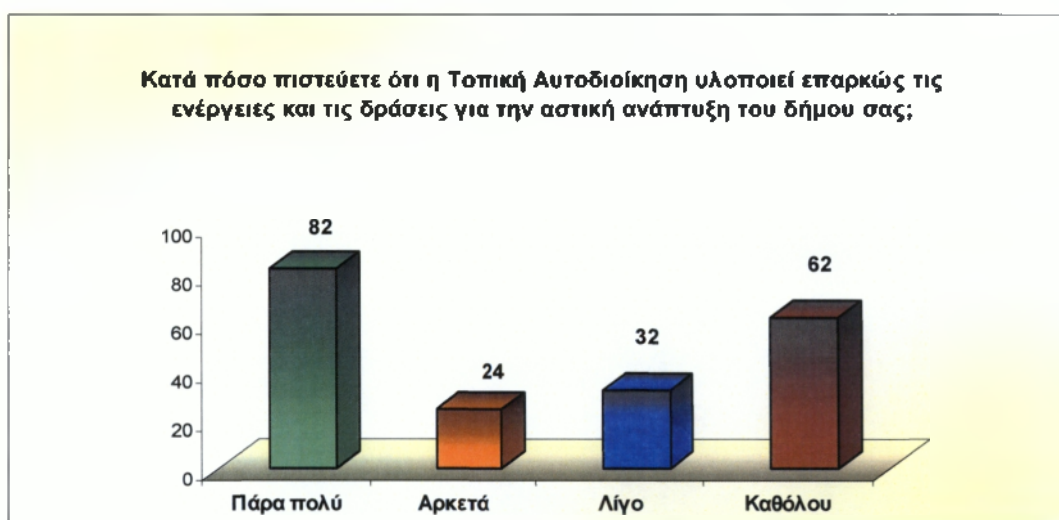
⁶¹ Βλ. Παράρτημα - Φωτογραφίες 17,18

⁶² Βλ. Παράρτημα - Φωτογραφία 15

προϋποθέτει τη στενή συνεργασία με την κεντρική διοίκηση ενός κράτους αλλά και με τις γειτονικές χώρες ή τις παγκόσμιες προσπάθειες. Καλείται σήμερα η Τοπική Αυτοδιοίκηση να συμβάλλει στην ανάπτυξη θεσμών και στην υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων, τα οποία θα είναι αντιπροσωπευτικά και θα εξασφαλίζουν όσα είναι απαραίτητα για τους πολίτες και κατ' επέκταση για την ανάπτυξη των πόλεων.

Τις τελευταίες δεκαετίες μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης έχουν επιτευχθεί πολλοί στόχοι και έχουν υλοποιηθεί σημαντικά έργα και υποδομές. Κάθε περιφέρεια υλοποιεί δράσεις μέσω των 13 Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων αντίστοιχα αλλά και μέσω των 4 Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και άλλων προγραμμάτων.

Πηγή: Παράρτημα – Διάγραμμα 16

Ο δήμος Ηρακλείου συνεχίζει και υλοποιεί ακόμη δράσεις και ενέργειες με στόχο την τόνωση του αναπτυξιακού ρόλου αστικών περιοχών όπως η εν λόγω περιοχή μελέτης που παρουσιάζει στοιχεία υποβάθμισης. Επιδιώκει στην καθιέρωση ενός μοντέλου ανάπτυξης με απώτερο στόχο την αειφορία, να μπορούν δηλαδή να απολαύσουν τα αγαθά της ανάπτυξης αυτής οι κάτοικοι χωρίς να εμποδίζουν τις μελλοντικές γενιές να έχουν την δυνατότητα αυτή για κάλυψη και των δικών τους αναγκών.

A. Ελληνική

1. Bell J. (2001), «Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας, Οδηγός για φοιτητές και υποψηφίους διδάκτορες», Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg.
2. Αγγελίδης, Μηνάς (2000), «Χωροταξικός σχεδιασμός και βιώσιμη ανάπτυξη», Αθήνα, Εκδόσεις Συμμετρία.
3. Ανδρικοπούλου Ελένη (1995), «Οι περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση - Η εξέλιξη της Περιφερειακής Πολιτικής από τη συνθήκη της Ρώμης έως το Maastricht», Αθήνα, Εκδόσεις Θεμέλιο.
4. Αραβαντινός Αθανάσιος Ι. (1997), «Πολεοδομικός σχεδιασμός για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου», Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
5. Γετίμης Παναγιώτης (1994), «Αστική και περιφερειακή ανάπτυξη: θεωρία, ανάλυση και πολιτική», Αθήνα, Εκδόσεις Θεμέλιο.
6. Γεωργούλης, Δημήτριος (1993), «Ζητήματα θεωρίας στον αστικό σχεδιασμό», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήσης.
7. Μούσης Νίκος Σ. (2000), «Εγχειρίδιο ευρωπαϊκής πολιτικής», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήσης.
8. Παπαδασκαλόπουλος Αθ. - Χριστοφάκης Μαν. (2002), «Περιφερειακός Προγραμματισμός», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήσης
9. Παπαδημητρίου Ιωάννης (1998), «Οι πόλεις ως μέσο περιφερειακής πολιτικής θεωρίες και πολιτικές στο διεθνή και ελληνικό χώρο», Αθήνα.
10. Τάτσος Νικόλαος (1989), «Θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης», Αθήνα Εκδόσεις ΕΕΤΑΑ.
11. Φίλιας Β. (2003), (β' έκδοση), «Εισαγωγή στη μεθοδολογία και στις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών», Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg.

B. Ξενόγλωσση:

1. Allen R. (1980), «How to save the world», New Jersey, Barnes & Noble Books
2. Marx (1970), «Capital», London, Lawrence and Wishart
3. Nijkamp P., Bithas K. (1995), «Scenarios for sustainable cultural heritage planning – A case study of Olympia», Mary Coccossis Peter Nijkamp

Γ. Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί:

1. Κανονισμός (ΕΚ) 1260/21.07.1999 – Διατάξεις για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, άρθρο 15,32,38,40.

Δ. Έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

1. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη», 04/05/1999, (C279/44).
2. Ανακοίνωσης της Επιτροπής, «Προς ένα πρόγραμμα για το αστικό περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση», COM (97) 0197 C4 – 0235/97.
3. Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 14ης Ιουνίου 2002, με τίτλο «Ο προγραμματισμός διαρθρωτικών ταμείων 2000-2006: αρχική αξιολόγηση της πρωτοβουλίας URBAN II», COM (2002) 308 τελικό.
4. Ανακοίνωση της Επιτροπής στα κράτη μέλη της 28ης Απριλίου 2000 σχετικά με τη θέσπιση γενικών κατευθύνσεων για την ανάληψη κοινοτικής πρωτοβουλίας που αφορά την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση πόλεων και οικισμών σε κρίση, έτσι ώστε να προωθηθεί η αειφόρος αστική ανάπτυξη. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 141 της 19/05/2000 σ. 0008 – 0016.
5. Ανακοίνωσης της Επιτροπής, «Προς μια παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη», COM (2002) 82 τελικό.
6. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα Διαρθρωτικά Ταμεία και ο συντονισμός τους με το Ταμείο Συνοχής – κατευθυντήριες γραμμές για τα προγράμματα της περιόδου 2000 – 2006, EE C 1999/267, 22/9/1999.
7. Ευρωπαϊκή Ένωση, «Εταιρική σχέση με τις πόλεις - Η ΚΠ URBAN», Λουξεμβούργο, Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 2003.
8. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1989-1993, Ελλάδα), Λουξεμβούργο, Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 2003.
9. Commission of the European Communities, «The mid term evaluation of structural fund interventions – Urban», COM 2002 (748) final.
10. Commission of the European Communities, «Sustainable urban development in the European Union: a framework fro action».

Ε. Δημόσια Έγγραφα:

1. Δήμος Ηρακλείου – Γραφείο Παλιάς Πόλης, «ΚΠ URBAN II – ΕΠ Ηράκλειο: Οικονομική και Κοινωνική Αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων περιοχών του δυτικού μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001-2006», Οκτώβριος 2001.
2. Δήμος Ηρακλείου – Γραφείο Παλιάς Πόλης, «Χρονοδιάγραμμα Εξέλιξης URBAN II Ηράκλειο Κρήτης» Μάρτιος 2004.
3. Δήμος Ηρακλείου – Γραφείο Παλιάς Πόλης, «Μελέτη διαμόρφωσης της ευρύτερης περιοχής της παλιάς Λαχαναγοράς στην Αγία Τριάδα Ηρακλείου Κρήτης»
4. ΕΤΑΜ, «Αναγνωριστική έκθεση για την εξέλιξη του ΕΠ της ΚΠ URBAN II Ηρακλείου», Νοέμβριος 2005.
5. ΕΤΑΜ, «Έκθεση προόδου 1^{ου} τριμήνου 2006 για την εξέλιξη του ΕΠ της ΚΠ URBAN II Ηρακλείου», Απρίλιος 2006.
6. ΕΤΑΜ, «Ετήσια έκθεση εκτέλεσης έτους 2005 για την εξέλιξη του ΕΠ της ΚΠ URBAN II Ηρακλείου», Μάιος 2006.
7. ΕΤΑΜ, «Έκθεση προόδου 1^{ου} εξαμήνου 2006 για την εξέλιξη του ΕΠ της ΚΠ URBAN II Ηρακλείου», Μάιος 2006.
8. ΕΤΑΜ, «Έκθεση προόδου για το έτος 2006 για την εξέλιξη του ΕΠ της ΚΠ URBAN II Ηρακλείου», Φεβρουάριος 2007.
9. ΥΠΕΧΩΔΕ, «Ελληνική Στρατηγική προς τη βιώσιμη ανάπτυξη» Αθήνα, 2002.
10. ΥΠΕΧΩΔΕ, «Οδηγός προς ΟΤΑ για την βιώσιμη ανάπτυξη οικισμών και κατοικίας», Εκδόσεις ΕΕΤΑΑ, Μάρτιος 1998.
11. ΥΠΕΧΩΔΕ, Συμπλήρωμα Προγραμματισμού «ΕΠ Ηράκλειο Οικονομική και Κοινωνική Αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων περιοχών του δυτικού μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001-2006», Οκτώβριος 2001.
12. ΥΠΕΧΩΔΕ, «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ URBAN II – ELLAS», Εκδόσεις ΥΠΕΧΩΔΕ.
13. ΥΠΕΧΩΔΕ, «Εθνική Στρατηγική προς τη Βιώσιμη Ανάπτυξη», 2002.
14. ΥΠΕΧΩΔΕ – ΕΥΔΕΠ URBAN II, «Έκθεση εφαρμογής προόδου του ΕΠ της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης», 3^η Συνεδρίαση Επιτροπής Παρακολούθησης, 23/11/2004, Αθήνα.
15. ΥΠΕΧΩΔΕ – ΕΥΔΕΠ URBAN II, «Έκθεση εφαρμογής προόδου του ΕΠ της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης», 4^η Συνεδρίαση Επιτροπής Παρακολούθησης, 21/12/2005, Αθήνα.
16. ΥΠΕΧΩΔΕ – ΕΥΔΕΠ URBAN II, «Έκθεση εφαρμογής προόδου του ΕΠ της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης», 5^η Συνεδρίαση Επιτροπής Παρακολούθησης, 16/06/2006, Αθήνα.

ΣΤ. Τεχνικά Δελτία

1. ΤΔΕ, «Μελέτη χάραξης αναπτυξιακών κατευθύνσεων για τις υποβαθμισμένες περιοχές του Δυτικού Παραλιακού Μετώπου Ηρακλείου Κρήτης 2001 – 2006» Δήμος Ηρακλείου.
2. ΤΔΕ, «Ολοκληρωμένη Πολεοδομική Παρέμβαση στον αστικό ιστό της περιοχής μελέτης και πιλοτικές εφαρμογές – Περιοχή Καμινίων» Δήμος Ηρακλείου.

Ζ. Δικτυακοί Τόποι:

1. Ιστοσελίδα του Δήμου Ηρακλείου, «<http://www.heraklion.gr>».
2. Ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, «<http://www.prd.uth.gr>», Αειχώρος Πολεοδομίας Χωροταξίας & Ανάπτυξης.
3. Ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, «<http://www.uom.gr/>».
4. Ιστοσελίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης, «<http://www.ypan.gr>», Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.
5. Ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων, «<http://www.minenv.gr>», Θεματική Ενότητα III: Αειφόρος Ανάπτυξη.
6. Ιστοσελίδα της ΚΠ URBAN II, «<http://www.urban.gr>».
7. Ιστοσελίδα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2006, «<http://www.hellaskps.gr>».
8. Ιστοσελίδα του ΠΕΠ Κρήτης, «<http://www.pepkritis.gr>».
9. Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «<http://www.europa.eu.int/>».
10. Ιστοσελίδα του Υπουργείου Εξωτερικών, «<http://old.mfa.gr>».
11. Ιστοσελίδα του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, «<http://www.nhmc.uoc.gr/>».
12. Ιστοσελίδα του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης, «<http://www.ekpaa.gr/>».
13. Ιστοσελίδα της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Ελλάδας στα Ηνωμένα Έθνη, «<http://www.greeceun.org>».
14. Ιστοσελίδα της Επιτροπής Βιώσιμης Ανάπτυξης, «<http://www.un.org/esa/sustdev/csd/csd13/csd13.htm>».

Ερωτηματολόγιο

A/A.....

Ερωτηματολόγιο

Θέμα: Αστική Ανάπτυξη – Η εφαρμογή της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN II στο Ηράκλειο Κρήτης

Ενότητα Α

Η συλλογή των παρακάτω γενικών πληροφοριών έχει ως στόχο να βοηθήσει στην ορθή ερμηνεία των απαντήσεών σας στις επόμενες ενότητες. Για κάθε μια από τις παρακάτω ερωτήσεις, παρακαλούμε επιλέξτε την κατηγορία που σας χαρακτηρίζει.

1. Φύλο:

Ανδρας	
Γυναίκα	

2. Χώρα καταγωγής:

Ελλάδα	
Άλλη	

3. Ηλικία:

18 – 25	
26 - 35	
36 - 45	
46 - 55	
56 - 65	
άνω των 65	

4. Μορφωτικό Επίπεδο:

Αναφάβητος	
Δημοτικό	
Γυμνάσιο	
Λύκειο	
ΑΕΙ/ΤΕΙ	
Μεταπτυχιακό	

5. Επαγγελματική Κατάσταση

Μαθητής	
Φοιτητής	
Εργαζόμενος	
Συνταξιούχος	
Άνεργος	

Ενότητα Β

Για κάθε μία από τις παρακάτω ερωτήσεις, παρακαλούμε επιλέξτε την απάντηση που σας αντιπροσωπεύει περισσότερο. Αν κάποια ερώτηση δεν σας είναι κατανοητή ή δεν έχετε άποψη για αυτήν, παρακαλούμε μην επιλέξετε κάποια από τις απαντήσεις.

01. Γνωρίζετε αν υλοποιούνται Ευρωπαϊκά Προγράμματα στο δήμο σας;

Ναι	
Όχι	

02. Γνωρίζετε για την κατασκευή του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας στην παραλιακή ζώνη του Ηρακλείου;

Ναι	
Όχι	

03. Σε ποιόν από τους παρακάτω τομείς πιστεύετε ότι θα συμβάλλει περισσότερο η λειτουργία του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας;

Τουρισμός	
Προστασία περιβάλλοντος	
Δημιουργία θέσεων εργασίας	
Άνοδος βιοτικού επιπέδου	

04. Ποια από τα παρακάτω είναι το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζετε στην περιοχή σας;

Έλλειψη χώρων αναψυχής (πάρκα)	
Έλλειψη χώρων στάθμευσης	
Έλλειψη χώρων πρόσβασης σε άτομα με ειδικές ανάγκες	
Πυκνή δόμηση	

05. Γνωρίζετε για τις αναπλάσεις πλατειών Αγ. Βαρβάρας, Πετλέμπουρη και Ελευθέρνης;

Ναι	
Όχι	

06. Κατά πόσο οι αναπλάσεις στις πλατείες Αγ. Βαρβάρας, Πετλέμπουρη και Ελευθέρνης έχουν βελτιώσει την ποιότητας ζωή σας;

Πάρα πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	

07. Πιστεύετε ότι ο επιχειρηματικός τομέας στην περιοχή σας αξιοποιείται σε ικανοποιητικό βαθμό;

Ναι	
Όχι	

08. Ποιο από τα παρακάτω θεωρείτε ότι είναι πιο αναγκαίο στην περιοχή σας;

Οικονομική στήριξη επιχειρήσεων που ήδη υπάρχουν	
Μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από κεντρικές οδούς της πόλης	
Οικονομική ενίσχυση για δημιουργία νέων επιχειρήσεων	

09. Ποιο από τα παρακάτω θεωρείτε ότι είναι πιο σημαντικό για τη βελτίωση της κοινωνικής ζωής στην περιοχή σας;

Στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων	
Καταπολέμηση ανεργίας	
Βελτίωση δεξιοτήτων εργαζομένων	

10. Υπάρχουν μετανάστες στην περιοχή σας;

Ναι	
Όχι	

11. Πως θα κρίνατε τη σχέση σας με τους μετανάστες της περιοχής σας;

Πολύ καλή	
Καλή	
Μέτρια	
Πολύ κακή	
Κακή	

12. Θεωρείτε ότι οι αλλοδαποί / μετανάστες αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην εύρεση εργασίας μη έχοντας γνώση της Ελληνικής γλώσσας;

Ναι	
Όχι	
Ίσως	

13. Κατά πόσο πιστεύετε ότι τα προγράμματα εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας θα λύσουν τα προβλήματα που οι αλλοδαποί / μετανάστες αντιμετωπίζουν;

Πάρα πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	

14. Γνωρίζετε ότι λειτουργεί στην περιοχή σας Μονάδα Κοινωνικής Πρόνοιας για ηλικιωμένους και βρέφη με ειδικές ανάγκες;

Ναι	
Όχι	

15. Κατά πόσο πιστεύετε ότι με τη λειτουργία της δομής παρέχεται προνοιακή φροντίδα στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού;

Πάρα πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	

16. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση υλοποιεί επαρκώς τις ενέργειες και τις δράσεις για την αστική ανάπτυξη του δήμου σας;

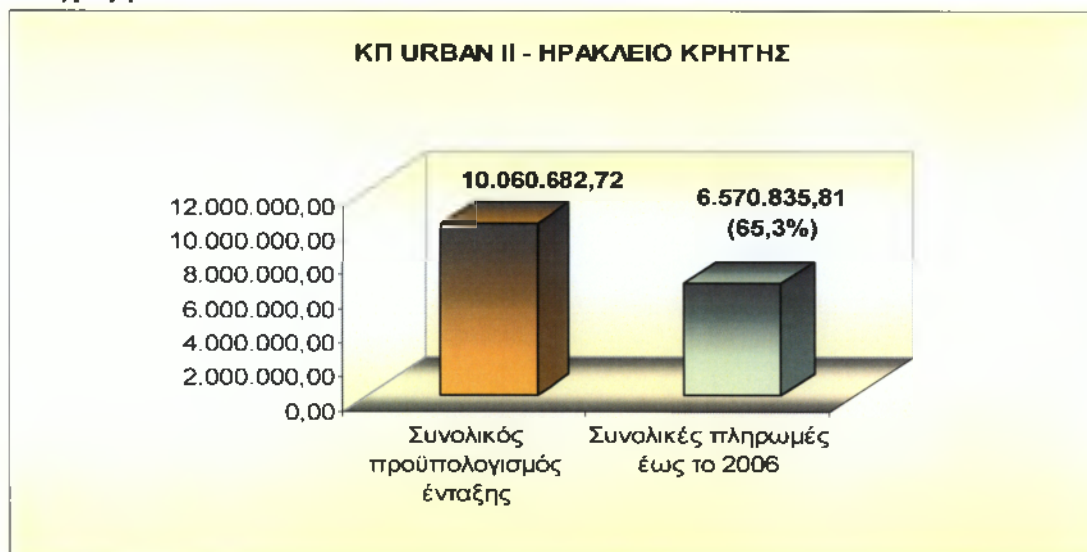
Πάρα πολύ	
Αρκετά	
Λίγο	
Καθόλου	

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία.

Διάγραμμα 1

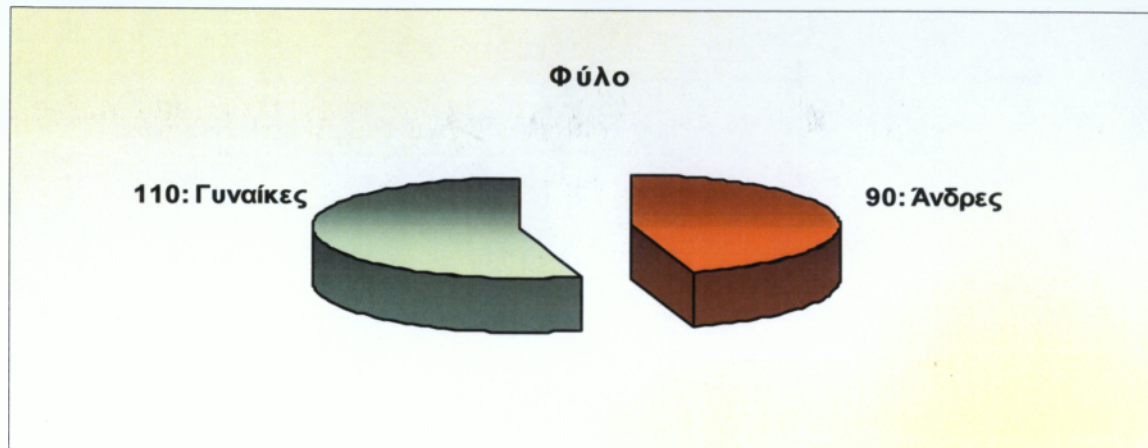

Διάγραμμα 2

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΜΕΡΟΣ Α

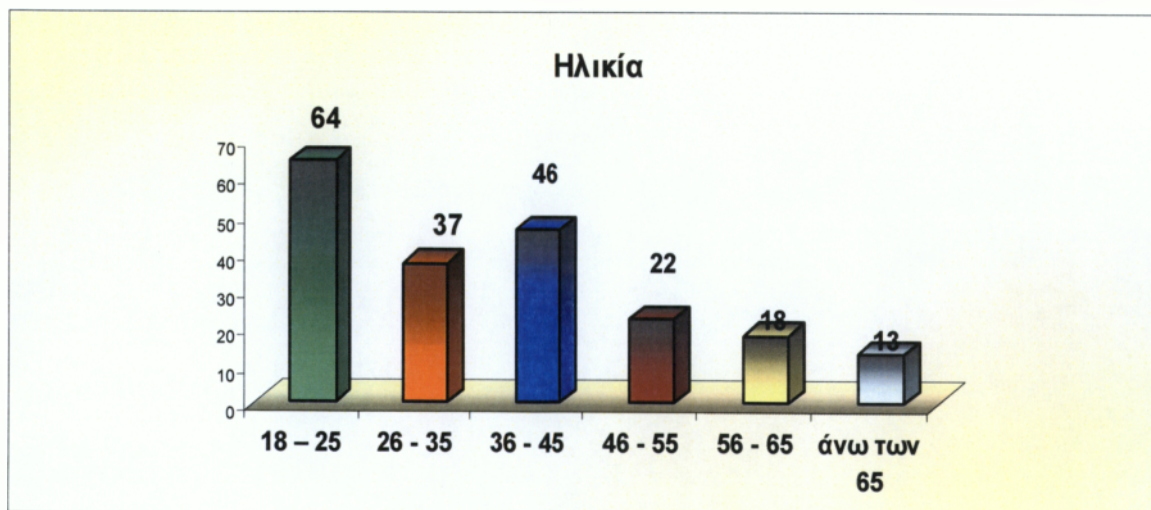
Διάγραμμα 1

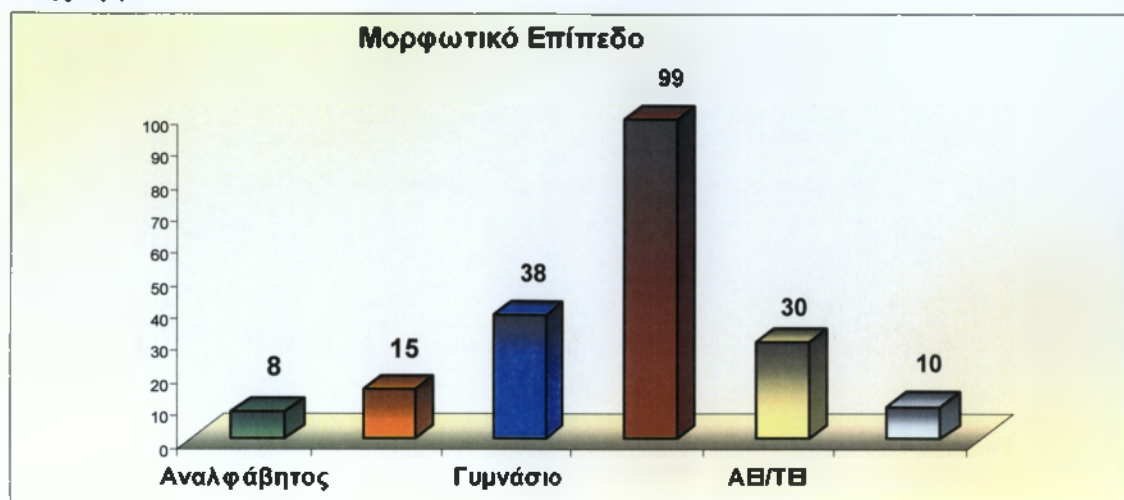
Διάγραμμα 2

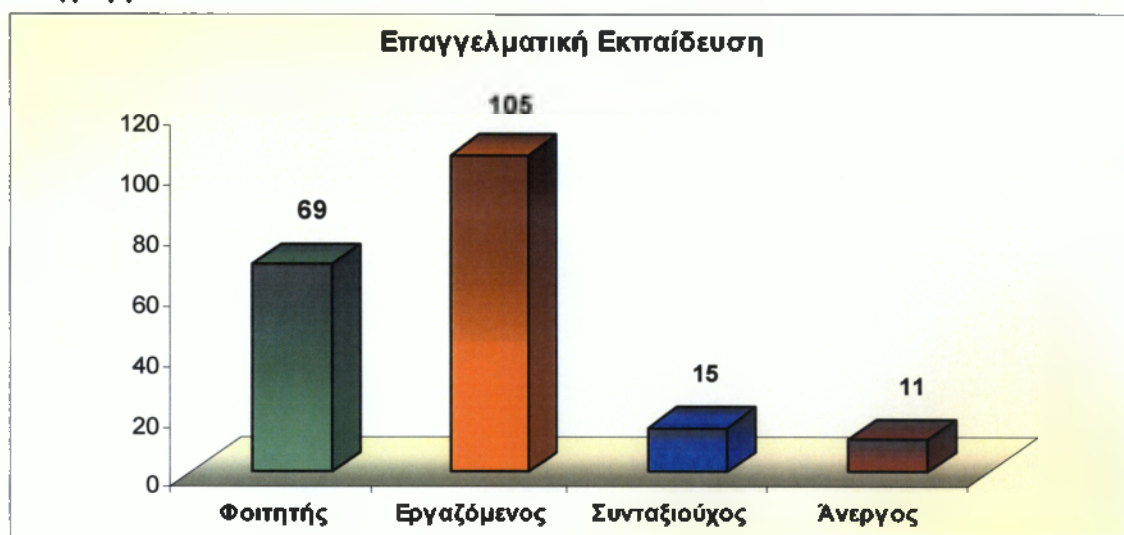
Διάγραμμα 3

Διάγραμμα 4

Διάγραμμα 5

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΜΕΡΟΣ Β

Διάγραμμα 1

Διάγραμμα 2

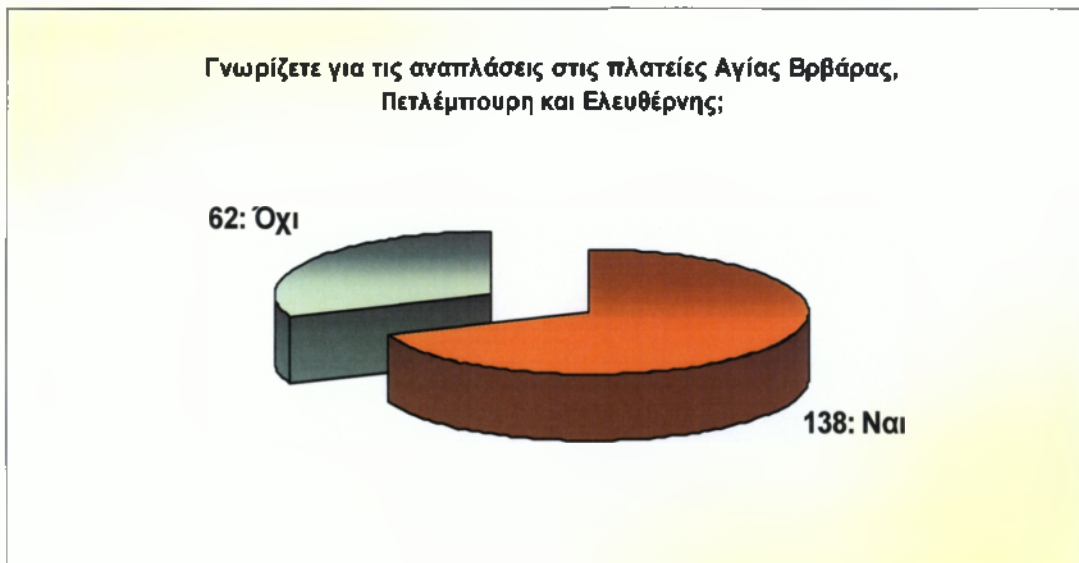
Διάγραμμα 3

Διάγραμμα 4

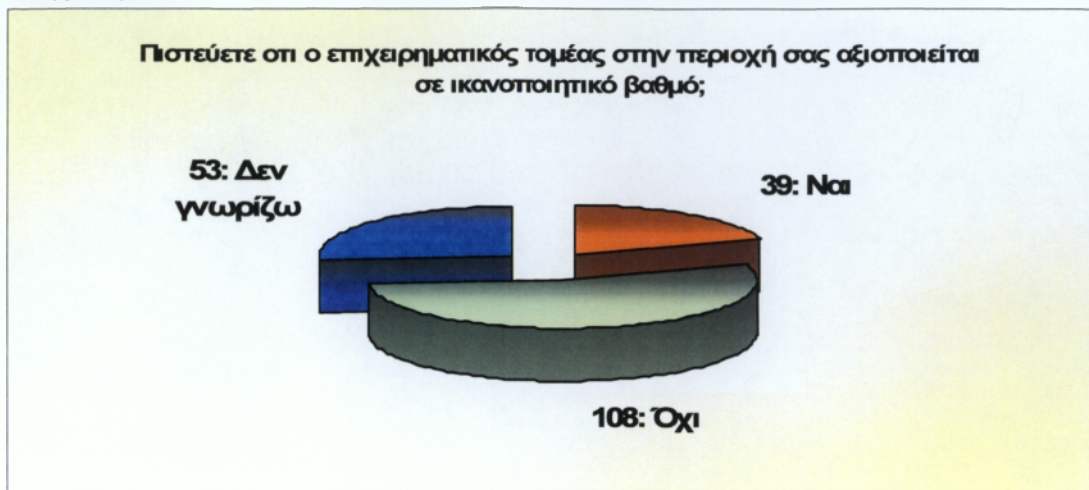
Διάγραμμα 5

Διάγραμμα 6

Διάγραμμα 7

Διάγραμμα 8

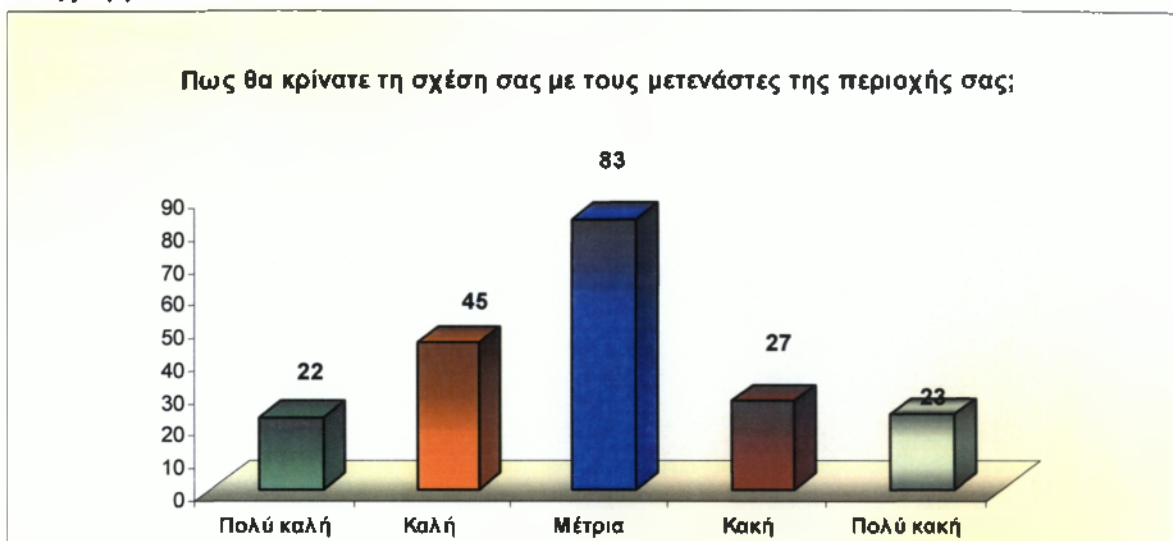
Διάγραμμα 9

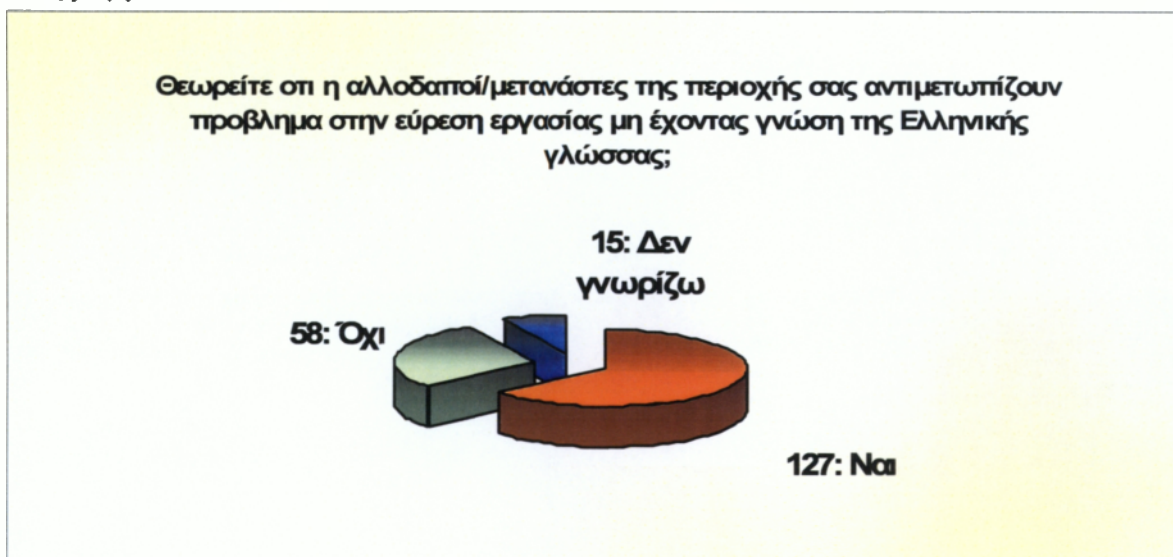
Διάγραμμα 10

Διάγραμμα 11

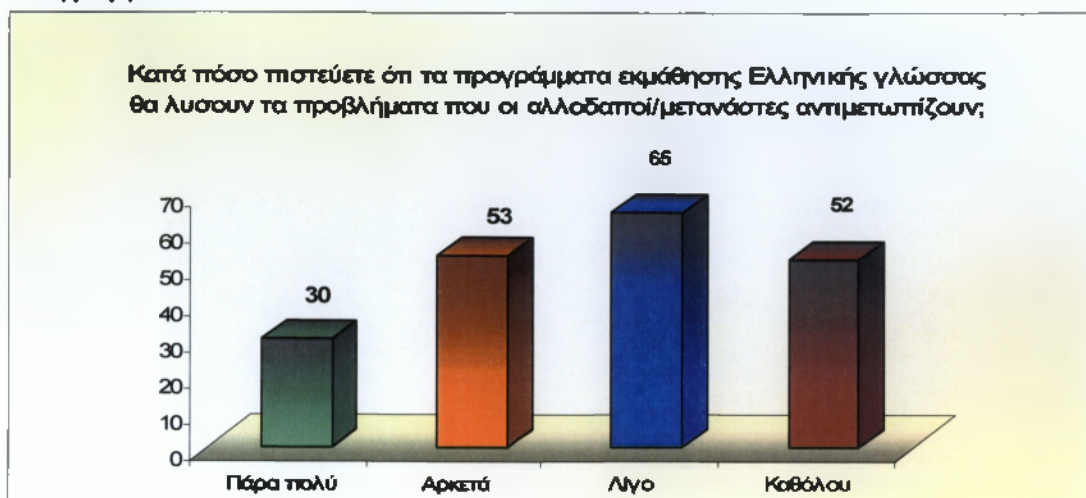

Διάγραμμα 12

Διάγραμμα 13

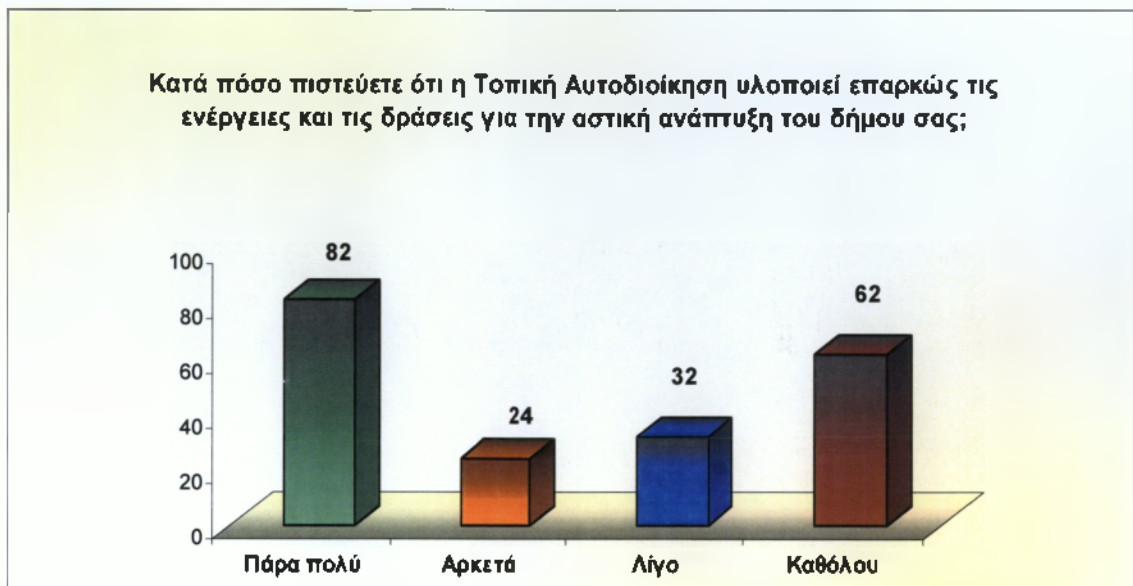
Διάγραμμα 14

Διάγραμμα 15

Διάγραμμα 16

Παρακάτω παρατίθενται φωτογραφίες που απεικονίζουν την πορεία των έργων από την εφαρμογή της ΚΠ URBAN II στο Ηράκλειο της Κρήτης.

Φωτογραφία 1 – Περιοχή παρέμβασης URBAN II

Φωτογραφία 2 – ΜΦΙ Φεβρουάριος 2006 (Μέτρο 1.1)

Φωτογραφία 3 – ΜΦΙ Φεβρουάριος 2006 (Μέτρ1.1)

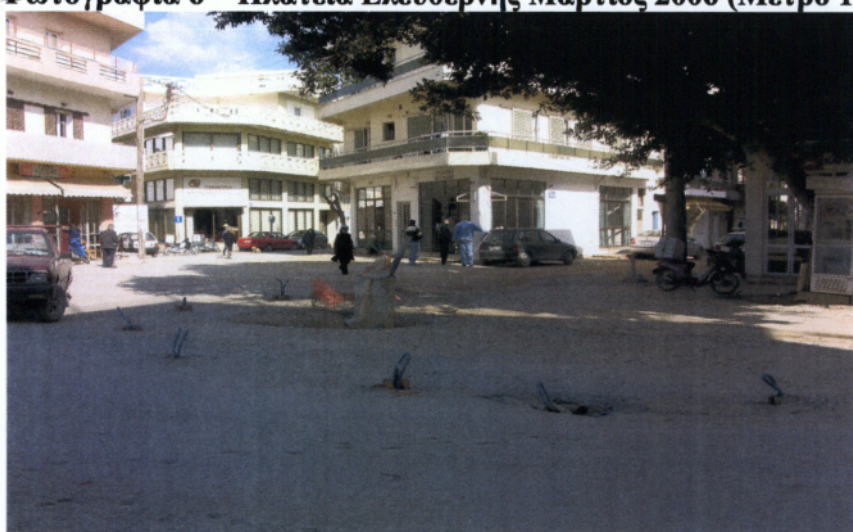
Φωτογραφία 4 – ΜΦΙ Ιούλιος 2007 (Μέτρο 1.1)

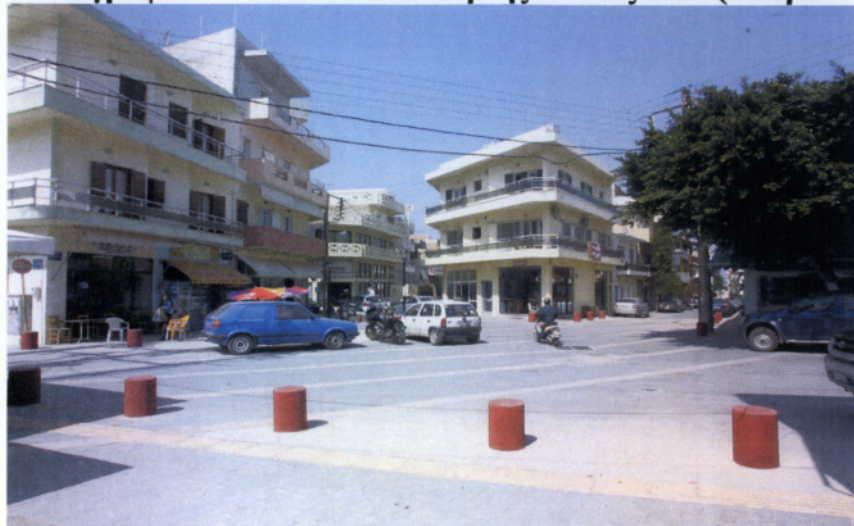
Φωτογραφία 5 – ΜΦΙ Ιούλιος 2007 (Μέτρο 1.1)

Φωτογραφία 6 – Πλατεία Ελευθέρνης Μάρτιος 2006 (Μέτρο 1.3)

Φωτογραφία 7 – Πλατεία Ελευθέρης Ιούλιος 2007 (Μέτρο 1.

Φωτογραφία 8 – Πλατεία Αγ. Βαρβάρας Μάρτιος 2006 (Μέτρο 1.3)

Φωτογραφία 9 – Πλατεία Αγ. Βαρβάρας Ιούλιος 2007 (Μέτρο 1.3)

Φωτογραφία 10 – Κέντρο Πρόνοιας Νοέμβριος 2004 (Μέτρο 3.2)

Φωτογραφία 11 – Κέντρο Πρόνοιας Νοέμβριος 2004 (Μέτρο 3.2)

Φωτογραφία 12 – Κέντρο Πρόνοιας Μάρτιος 2006 (Μέτρο 3.2)

Φωτογραφία 13 - Κέντρο Πρόνοιας - ΚΑΠΗ

Φωτογραφία 14 - Κέντρο Πρόνοιας - ΚΑΠΗ

Φωτογραφία 15 - Κέντρο Πρόνοιας – Βρεφονηπιακός σταθμός

Φωτογραφία 16 - Κέντρο Πρόνοιας – Βρεφονηπιακός σταθμός

